

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Рахункової палати
від 24.11.2020 № 31-2

ВИСНОВОК
ПРО РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ВИКОНАННЯ ЗАКОНУ
ПРО ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНИ НА 2020 РІК
У СІЧНІ – ВЕРЕСНІ

Київ 2020

Зміст

Зміст	2
Скорочення	3
Загальні підсумки виконання державного бюджету	5
I. Оцінка основних показників економічної діяльності	8
II. Доходи державного бюджету	14
III. Видатки державного бюджету та кредитування	22
IV. Фінансування державного бюджету та борг	35
V. Міжбюджетні трансферти та місцеві бюджети	47
Пропозиції	53
Перелік діаграм	59
Перелік додатків	61

Скорочення

АТ „Укрексімбанк” –	акціонерне товариство „Державний експортно-імпортний банк України”
БКУ –	Бюджетний кодекс України
ВВП –	валовий внутрішній продукт
ВРУ –	Верховна Рада України
ГРБК –	головні розпорядники бюджетних коштів
ДАЗВ –	Державне агентство України з управління зоною відчуження
державний бюджет –	Державний бюджет України
Держводагентство –	Державне агентство водних ресурсів України
ДМС –	Державна митна служба України
ДПС –	Державна податкова служба України
ДФРР –	державний фонд регіонального розвитку
ЄБРР –	Європейський банк реконструкції та розвитку
ЄКР –	єдиний казначейський рахунок
ЄС –	Європейський Союз
Закон –	Закон України „Про Державний бюджет України на 2020 рік”
ЗСУ –	Збройні Сили України
Казначейство –	Державна казначейська служба України
КМУ –	Кабінет Міністрів України
МВС –	Міністерство внутрішніх справ України
МВФ –	Міжнародний валютний фонд
Міндовкілля –	Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
Мінекоенерго –	Міністерство енергетики та захисту довкілля України
Мінекономіки –	Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України
Міненерго –	Міністерство енергетики України
Мінінфраструктури –	Міністерство інфраструктури України
Мінкульт –	Міністерство культури та інформаційної політики України

Міноборони –	Міністерство оборони України
Мінрегіон –	Міністерство розвитку громад та територій України
Мінсоцполітики –	Міністерство соціальної політики України
Мінфін –	Міністерство фінансів України
МОЗ –	Міністерство охорони здоров'я України
МОН –	Міністерство освіти і науки України
МРТОТ –	Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України
Нацгвардія –	Національна гвардія України
Нацполіція –	Національна поліція України
НБУ –	Національний банк України
НЕК „Укренерго” –	приватне акціонерне товариство „Національна енергетична компанія „Укренерго”
НСЗ –	Національна служба здоров'я України
ОВДП –	облігації внутрішніх державних позик
ОДА –	обласна державна адміністрація
ОЗДП –	облігації зовнішніх державних позик
ПДВ –	податок на додану вартість
ПДФО –	податок і збір на доходи фізичних осіб
ПФУ –	Пенсійний фонд України
Укравтодор –	Державне агентство автомобільних доріг України
ФГВФО –	Фонд гарантування вкладів фізичних осіб
ФДМ –	Фонд державного майна України
Фонд COVID-19 –	Фонд боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками
ФСС на випадок безробіття –	Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття
ФСС –	Фонд соціального страхування України

Висновок про результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2020 рік у січні – вересні підготовлений Рахунковою палатою відповідно до вимог БКУ і Закону України „Про Рахункову палату” за результатами аналізу квартального звіту про виконання Державного бюджету України, місцевих бюджетів та зведеного бюджету за січень – вересень 2020 року, наданого Рахунковій палаті Казначейством листом від 05.11.2020 № 14-06-1-06/19692, звітних та інформаційно-аналітичних даних Мінфіну, Мінекономіки, Мінсоцполітики, ДПС, ДМС, Казначейства, Держстату, НБУ, окремих ГРБК.

Загальні підсумки виконання державного бюджету

1. Аналіз виконання у січні – вересні державного бюджету на 2020 рік показав, що відмінність фактичних і прогнозних макропоказників, врахованих у розрахунках доходів державного бюджету, призвела, за оцінкою Рахункової палати, до недонадходження 76 млрд грн доходів державного бюджету і водночас зменшення витрат на погашення й обслуговування боргу та деяких видатків на 30 млрд гривень.

2. Рівень виконання доходів державного бюджету у січні – вересні 2020 року на 3,9 відс. пункту вищий від середньої частки доходів у січні – вересні в сумі за рік загалом у 2015 – 2019 роках. Зазначене зумовлено внесенням протягом звітного періоду змін до Закону, в результаті яких встановлений у сумі 1 трлн 96 млрд грн обсяг доходів зменшено на 117 млрд грн, або 10,7 відс., до 979 млрд гривень.

За оцінкою Рахункової палати, враховуючи високий рівень виконання у січні – вересні плану на рік, план доходів загального фонду у 2020 році буде перевиконано.

При цьому у січні – вересні:

- переплати зменшились на 33,6 млрд грн, або 51,5 відс.;
- платникам ПДВ відшкодовано на 13 млрд грн менше, ніж у відповідному періоді попереднього року, внаслідок, зокрема, зменшення заявлених до відшкодування сум;
- податкова заборгованість суб'єктів господарювання перед державним бюджетом зменшилася на 4,7 відс. за рахунок списання податкового боргу платників податків.

3. Видатки загального фонду на 93 млрд грн, або 11 відс., менші плану на січень – вересень. Зазначені як абсолютний, так і відносний показники невиконання плану видатків загального фонду є найбільшими з 2015 року, що є наслідком:

- недотримання ГРБК вимог БКУ щодо термінів затвердження паспортів бюджетних програм;

- незабезпечення КМУ і ГРБК належного розподілу бюджетних призначень і використання коштів;
- проведення видатків на здійснення державних програм соціального захисту населення в межах фактичних зобов'язань;
- економії видатків на обслуговування державного боргу;
- прийняття КМУ у січні – вересні 43 рішень про перерозподіли і передачу затверджених у Законі бюджетних призначень загалом на суму 6,3 млрд грн, що здебільшого зумовлено прорахунками при плануванні бюджетних програм.

4. Внаслідок прорахунків при підготовці рішень про виділення коштів із Фонду COVID-19, довготривалого затвердження паспортів окремих бюджетних програм, незавершення процедур закупівель не використано за двадцятьма з двадцяти п'яти бюджетних програм 24,8 млрд грн, запланованих на травень – вересень.

5. Окремі ГРБК не забезпечили належного використання коштів, виділених з резервного фонду. Як наслідок, проведення деяких капітальних видатків перенесено на несприятливий для здійснення робіт період.

6. КМУ, Укравтодор і Мінінфраструктури не забезпечили використання наявних надходжень до державного дорожнього фонду. Видатки на дорожнє господарство за рахунок цих джерел на 7,3 млрд грн, або 14,5 відс., менші плану на звітний період.

7. У звітному періоді Казначейство надало з ЄКР на покриття тимчасових касових розривів ПФУ для виплати пенсій і допомоги 128,3 млрд грн позик, із яких не повернено 17,1 млрд гривень.

8. У зв'язку з недоотриманням запланованих на січень – вересень 2020 року державних запозичень, доходів і коштів від повернення кредитів, план надходжень загального фонду державного бюджету не виконано на 122,1 млрд грн, або 10,3 відсотка. Це стало основною причиною недостатності ресурсу загального фонду в сумі 22,1 млрд грн і призвело до збільшення з початку року заборгованості загального фонду за отриманими з ЄКР коштами в 16,7 раза до 28,6 млрд гривень.

9. Дефіцит державного бюджету становив 81,7 млрд грн, або 27,4 відс. граничного обсягу на 2020 рік. Унаслідок насамперед невиконання плану видатків дефіцит загального фонду (93,6 млрд грн) на 47,2 відс. менший від плану на січень – вересень, а спеціальний фонд виконано з профіцитом (11,9 млрд грн) при запланованому на рік дефіциті в сумі 25,7 млрд гривень.

10. Для фінансування державного бюджету залучено 428,2 млрд грн, що на 118,3 млрд грн, або 21,6 відс., менше плану на звітний період і спричинено недоотриманням державних запозичень на 125,5 млрд грн, або 23,3 відсотка. Це збільшує ризики невиконання бюджету за видатками та наданням кредитів.

Суттєвими є ризики невиконання, збільшеного у квітні на 76,0 відс., плану на 2020 рік надходжень від державних запозичень унаслідок неотримання чергового траншу кредиту МВФ.

11. Загальний обсяг державного і гарантованого державою боргу збільшився на 347,3 млрд грн, або 17,4 відс., – до 2 трлн 345,6 млрд грн, що спричинено девальвацією гривні і перевищенням запозичень над погашенням боргу. Збільшення частки боргу, номінованого в іноземній валюті, і зняття обмежень щодо надання державних гарантій і граничного обсягу гарантованого державою боргу в 2020 році посилює ризики збільшення боргового навантаження на державний бюджет.

12. Витрати на погашення й обслуговування державного і гарантованого державою боргу, порівняно з відповідним періодом 2019 року, збільшилися на 9,6 відс. до 432,9 млрд грн і становили 36,1 відс. витрат державного бюджету, що зменшило фінансові можливості для реалізації інших бюджетних програм. Тільки на обслуговування державного боргу в звітному періоді спрямовано кожен восьму гривню доходів державного бюджету (12,9 відсотка).

Очікуваний обсяг витрат на погашення державного боргу в 2020 році, за оцінкою Рахункової палати, на 31,5 млрд грн перевищить план на рік, наслідком чого відповідно до абзацу другого частини шостої статті 16 БКУ є ініціювання КМУ внесення змін до закону про державний бюджет.

13. Видатки державного бюджету на надання трансфертів місцевим бюджетам на 4,1 млрд грн, або 3,4 відс., менші плану на січень – вересень 2020 року, що здебільшого спричинено невиконанням плану надходжень до державного бюджету, які визначені джерелом надання окремих субвенцій, та організаційними прорахунками.

Зокрема, внаслідок ненадходження до спеціального фонду державного бюджету плати за ліцензії на провадження діяльності у сфері організації і проведення азартних ігор, не розпочато надання місцевим бюджетам трьох субвенцій у сумі 1,8 млрд гривень.

I. Оцінка основних показників економічної діяльності

1.1. Макроекономічними чинниками, що негативно впливали на виконання доходів державного бюджету у січні – вересні цього року, як і в попередніх періодах, залишалися міцніша, порівняно з прогнозом, гривня, більші від врахованих при визначенні показників державного бюджету скорочення імпорту та зниження реального ВВП, а також менше від прогнозного зростання цін. За оцінкою Рахункової палати, низька якість макроекономічного прогнозу призвела до недонадходження 76 млрд грн доходів державного бюджету і водночас зменшення витрат на погашення й обслуговування боргу та деяких видатків на 30 млрд гривень.

При затвердженні державного бюджету на 2020 рік враховано Прогноз економічного і соціального розвитку України на 2020 – 2022 роки, схвалений постановою КМУ від 15.05.2019 № 555, у редакції постанови від 23.10.2019 № 883. Уряд постановою від 29.03.2020 № 253 схвалив зміни до основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку на 2020 рік (додаток 1).

У пояснювальній записці до проекту Закону України „Про Державний бюджет України на 2021 рік” наведено очікувані Мінекономіки станом на 24.07.2020 основні прогнозні макропоказники економічного і соціального розвитку України на 2020 рік, в яких менше, порівняно з врахованими при визначенні показників державного бюджету на цей рік, зростання цін виробників промислової продукції до грудня попереднього року – на 62 відс., споживчих цін до грудня попереднього року – на 49 відс., у середньому – на 59 відс., при цьому більші темпи падіння експорту товарів і послуг в 1,4 раза, імпорту – в 1,6 раза, однак відповідні зміни до постанови КМУ від 15.05.2019 № 555 (зі змінами) не вносилися.

1.1.1. У січні – вересні цього року відмінність фактичного середнього обмінного курсу гривні від прогнозного призвела, за оцінкою Рахункової палати, до недоотримання 35,7 млрд грн доходів державного бюджету і водночас до зменшення витрат на погашення й обслуговування боргу та деяких інших видатків на 29,6 млрд гривень.

Визначення окремих показників державного бюджету у січні – вересні цього року здійснено з урахуванням середнього обмінного курсу 30,0 грн за дол. США і 33,6 грн за євро. Фактично обмінний курс гривні становив 26,52 грн за дол. США і 29,82 грн за євро.

З використанням офіційного курсу гривні до долара США та євро у звітному періоді обчислювалося 35,8 відс. доходів державного бюджету і визначалися витрати державного бюджету на погашення зовнішнього і частини внутрішнього

боргу, номінованого в іноземній валюті, деякі видатки державного бюджету із сумарною часткою 21,1 відс. витрат державного бюджету.

1.1.2. Зменшення імпорту товарів у січні – вересні цього року, порівняно з відповідним періодом 2019 року, за попередніми даними НБУ, на 16,7 відс., що більше від прогнозу на рік (9,1 відс.), врахованого при визначенні показників державного бюджету, призвело, за оцінкою Рахункової палати, до недонадходження 22,9 млрд грн доходів державного бюджету.

Суттєво, за даними ДМС, зменшилися вартісні обсяги імпорту вугілля – на 36,7 відс., нафти і нафтопродуктів – на 34,6 відс., чорних металів та виробів із них – на 22,8 відсотка. Знизилося також ввезення машин, устаткування, транспортних засобів та приладів, продукції хімічної промисловості, деревини. Водночас збільшився імпорт продовольчих товарів та сировини для їх виробництва – на 15,1 відс., частка яких у загальному обсязі імпорту – 12,0 відсотка. Зокрема, суттєво збільшилося ввезення молочних продуктів, картоплі, м'яса великої рогатої худоби, томатів.

Імпорт послуг у січні – вересні цього року зменшився на 35,3 відс. здебільшого за рахунок скорочення витрат за кордоном громадян України, які подорожували, та трудових мігрантів.

1.1.3. Наслідком нижчого від прогнозованого зростання цін стало недонадходження доходів державного бюджету, за оцінкою Рахункової палати, у сумі 13,8 млрд гривень.

Споживчі ціни у вересні 2020 року до грудня попереднього року зросли на 1,7 відс., у середньому – на 2,4 відс. при прогнозі, врахованому при визначенні показників державного бюджету, на 11,6 і 6,8 відсотка.

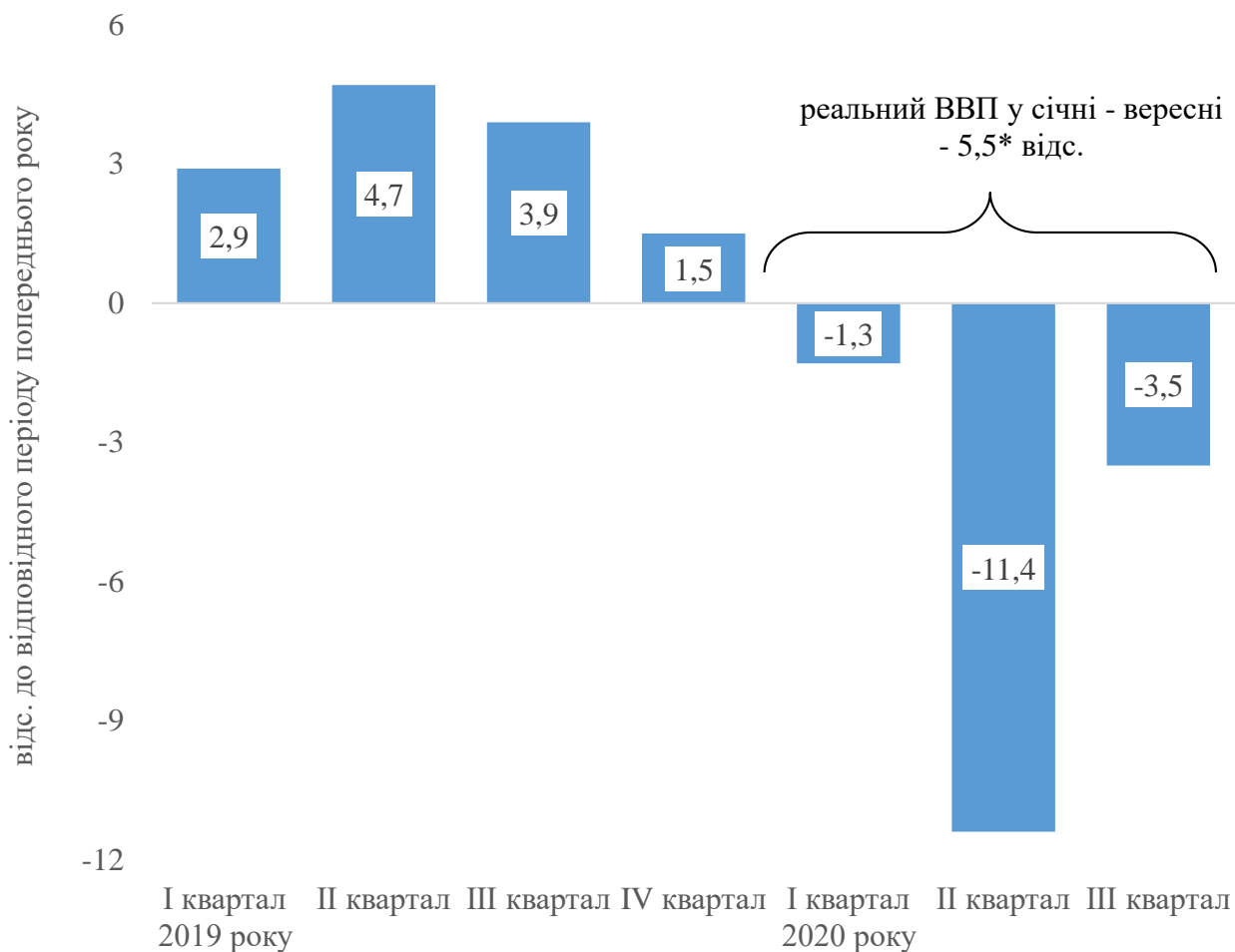
Найбільше у вересні до грудня попереднього року подорожчали фрукти – на 26,7 відс., водопостачання – на 18,5 відс., водовідведення – на 16,5 відс., послуги освіти – на 13,7 відс., послуги залізничного пасажирського транспорту – на 11,5 відс., послуги амбулаторій – на 7,1 відс., алкогольні напої, тютюнові вироби – на 6,8 відс., фармацевтична продукція – на 6,3 відсотка. При цьому подешевшали овочі, бензин і дизельне пальне, яйця, гаряча вода й опалення.

Ціни виробників промислової продукції у вересні 2020 року до грудня попереднього року підвищилися на 6,3 відс. при прогнозі, врахованому при визначенні показників державного бюджету, на 12,0 відсотка.

Перевищення в 3,7 раза зростання цін виробників промислової продукції над приростом споживчих цін є додатковим чинником активізації інфляційних процесів у наступних періодах.

1.1.4. Скорочення реального валового внутрішнього продукту, що становило, за оцінкою Рахункової палати, 5,5 відс., перевищило прогноз на рік – 4,8 відс., як наслідок, до державного бюджету не надійшло 3,1 млрд грн запланованих доходів.

**Діаграма 1. Реальний ВВП у 2019 – 2020 роках.
У III кварталі 2020 року скорочення економіки сповільнилося**

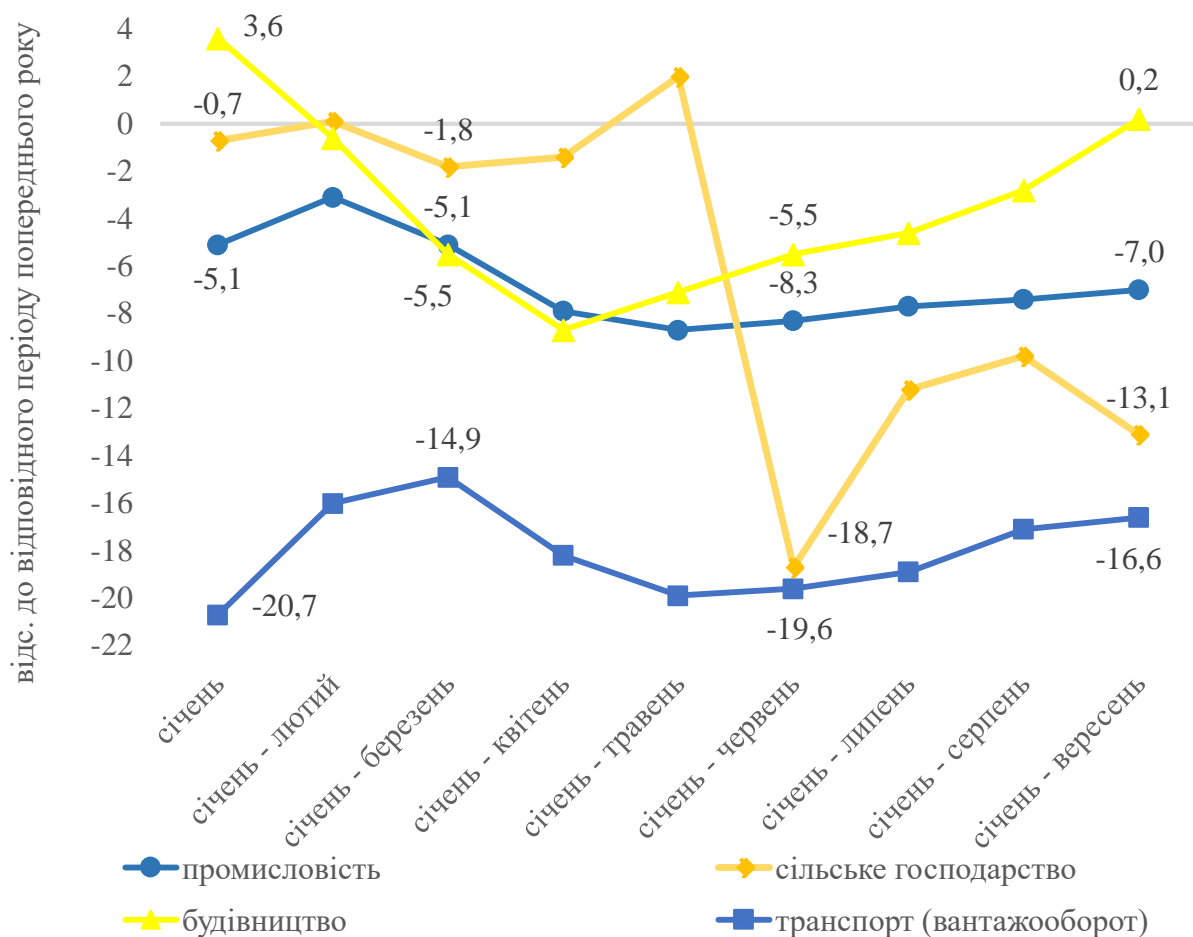

*За оцінкою Рахункової палати.

У січні – вересні цього року транспорт (вантажооборот), сільське господарство, промисловість і будівництво перебували в стані рецесії: обсяги виробництва товарів (робіт, послуг) скорочувалися понад півроку.

До зниження вантажообороту в січні – вересні 2020 року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, призвело скорочення на 36,6 відс. фізичного обсягу транзиту трубопровідним транспортом. Так, за даними ТОВ „Оператор ГТС України”, за дев’ять місяців 2020 року транзит газу становив 39,5 млрд куб. м, що на 40,0 відс. менше, ніж у тому ж періоді 2019 року (65,4 млрд куб. м).

Діаграма 2. Зниження (приріст) обсягів виробництва товарів (робіт, послуг) у січні – вересні 2020 року

У сільському господарстві виробництво рослинницької продукції знизилося на 16,1 відсотка. Станом на 01.10.2020 намолочено менше, ніж на таку ж дату в попередньому році, кукурудзи на зерно – на 48,0 відс., насіння ріпаку озимого і соняшнику – на 22,1 і 19,6 відс. відповідно. Обсяг тваринницької продукції зменшився на 2,4 відс., найбільше молока – на 4,0 відс. через скорочення поголів'я великої рогатої худоби на 6,3 відсотка.

При збільшенні виробництва продукції хімічної промисловості на 7,3 відс., фармацевтичних продуктів і препаратів – на 1,4 відс., що зумовлено, зокрема, поширенням пандемії COVID-19, обсяг виробництва промислової продукції зменшився, найбільше в переробній промисловості – на 8,6 відсотка. Скоротилися обсяги виробництва продукції машинобудування на 20,6 відс., а також у галузях, що випускають продукцію внутрішнього споживчого попиту: текстильних товарів, одягу, виробів зі шкіри – на 10,6 відс.; харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів – на 1,1 відсотка.

Як наслідок, при збільшенні обороту роздрібною торгівлю у січні – вересні цього року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, на 6,7 відс. зменшилася частка в загальному обсязі роздрібного товарообороту продажу через торгову мережу продовольчих товарів, вироблених на території України, – з 80,2 відс. у січні – червні 2019 року, до 79,4 відс. у відповідному періоді цього року, найбільше молочних продуктів – з 90,3 до 88,0 відс. відповідно.

Обсяг будівельних робіт зріс за рахунок збільшення на 7,7 відс. будівництва інженерних споруд, в основному, автострад, вулиць і доріг, тоді як будівництво житла зменшилося на 19,1 відсотка.

1.2. Фактичне зменшення кредитування і притоку прямих іноземних інвестицій стримуватиме в наступних періодах відновлення економічного зростання.

При збільшенні з початку року залишків залучених банками депозитів на 197,3 млрд грн, або 18,4 відс., залишки кредитів зросли на 6,7 млрд грн, або 0,7 відс., за рахунок збільшення на 13,5 млрд грн, або 3,8 відс., кредитів в іноземній валюті внаслідок девальвації гривні.

За попередніми даними НБУ, у січні – вересні 2020 року чистий притік прямих іноземних інвестицій становив 212 млн дол. США, або 4,9 відс. обсягу у січні – вересні попереднього року (4 292 млн дол. США) та 2,5 відс. обсягу приватних грошових переказів, які надійшли в Україну в цей період (8 481 млн дол. США).

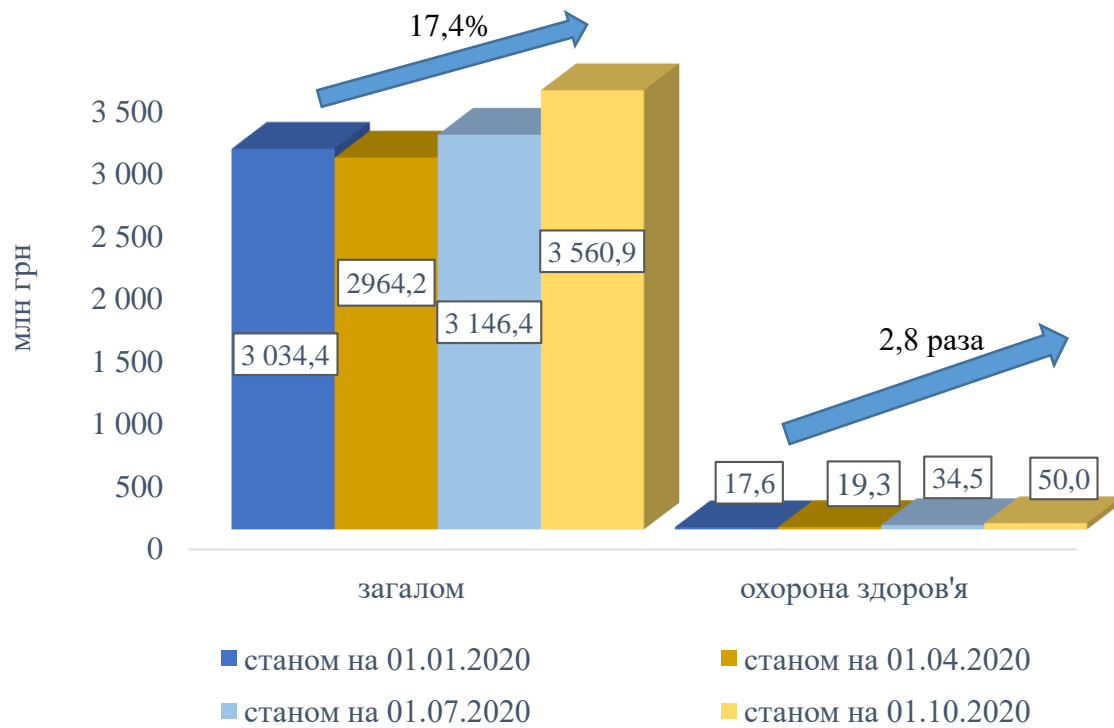
1.3. В умовах зростання доходів працівників збільшувалася заборгованість з виплати заробітної плати.

Помірна інфляція і збільшення на 9,2 відс. номінальної заробітної плати сприяли зростанню у січні – вересні цього року, порівняно із січнем – вереснем попереднього року, реальної заробітної плати на 6,6 відсотка.

При цьому прострочена заборгованість з виплати заробітної плати з початку року збільшилася на 17,4 відс. і на 01.10.2020 становила 3 560,9 млн грн, із яких 2 318,6 млн грн, або 65,1 відс., – перед працівниками економічно активних підприємств.

Залишилися з попередніх років непогашеними борги з виплати заробітної плати працівникам установ науки, освіти, мистецтва і спорту на загальну суму 129,4 млн гривень. Заборгованість працівникам установ охорони здоров'я з початку року збільшилася в 2,8 раза – до 50,0 млн гривень.

Діаграма 3. Заборгованість із виплати заробітної плати

II. Доходи державного бюджету

2.1. Доходи державного бюджету у січні – вересні 2020 року становили 765 млрд грн, або 75,6 відс. плану на рік¹ (1 трлн 12 млрд грн), що на 3,9 відс. пункту вище від середньої частки доходів у січні – вересні в сумі за рік загалом у 2015 – 2019 роках (71,7 відсотка). Доходи загального фонду становили 655 млрд грн, або 76,4 відс. (858 млрд грн), спеціального – 110 млрд грн, або 71,5 відс. (153 млрд гривень).

Установлений у Законі обсяг доходів у сумі 1 трлн 96 млрд грн протягом звітного періоду неодноразово змінювався. Зокрема, відповідно до Закону України від 13.04.2020 № 553 „Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2020 рік” доходи державного бюджету зменшено на 120 млрд грн, або 10,9 відсотка. У результаті доходи державного бюджету відповідно до Закону зі змінами загалом зменшено на 117 млрд грн, або 10,7 відс., до 979 млрд гривень.

Згідно із законодавчими змінами, зокрема у частині зменшення доходів, скориговано помісячний розпис доходів загального фонду Державного бюджету України на 2020 рік, що сприяло поліпшенню виконання планових показників, які протягом червня – вересня суттєво перевиконувалися: у червні – на 5,8 млрд грн, або 5,5 відс., липні – на 6,0 млрд грн, або 11,6 відс., серпні – на 14 млрд грн, або 19,7 відс., вересні – на 8,4 млрд грн, або 15,8 відс., що свідчить про їх заниження. За оцінкою Рахункової палати, враховуючи високий рівень виконання у січні – вересні плану на рік, за умови збереження такої динаміки, план доходів загального фонду у 2020 році буде перевиконано.

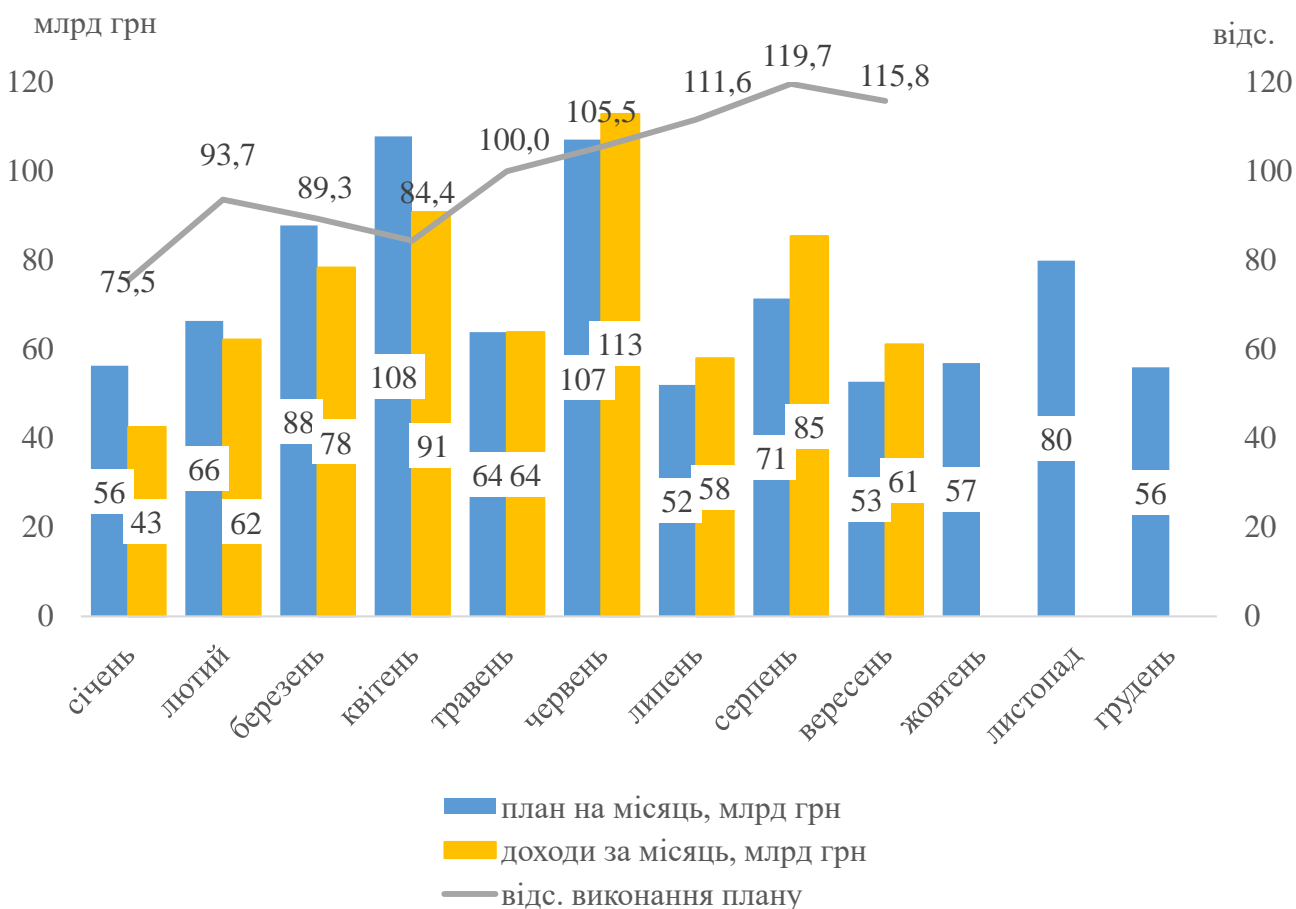
Виконання плану доходів державного бюджету в січні – вересні 2020 року наведено в додатку 2.

За даними ДПС, сума податкової заборгованості суб'єктів господарювання перед державним бюджетом на звітну дату становила 100 млрд грн і зменшилася з початку року на 5,0 млрд грн, або 4,7 відс., за рахунок списання податкового боргу платників податків на суму 9,0 млрд грн, що на 5,8 млрд грн, або в 2,8 рази, більше, ніж у відповідному періоді попереднього року. Крім того, сума чинних на 01.10.2020 розстрочених і відстрочених грошових зобов'язань (податкового боргу) становила 2,6 млрд грн, що на 0,4 млрд грн, або 19,9 відс., більше, ніж на початок цього року.

---

¹ План на 2020 рік з урахуванням змін, внесених до спеціального фонду кошторису розпорядниками бюджетних коштів.

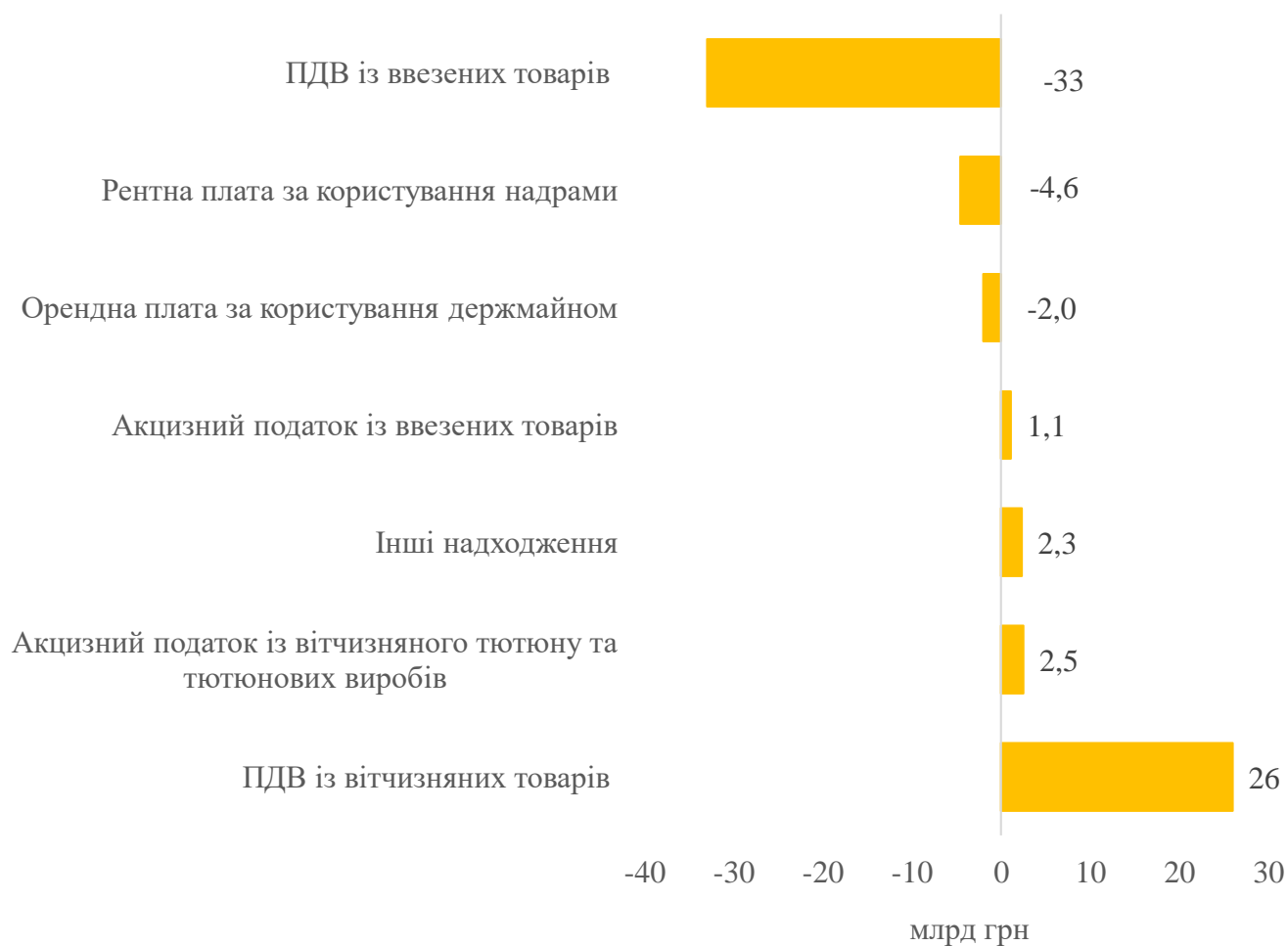
Діаграма 4. Виконання помісячного розпису доходів загального фонду у січні – вересні 2020 року

2.2. Навіть за умови зменшення на 67 млрд грн планового показника у результаті внесення змін до Закону, доходи загального фонду державного бюджету у січні – вересні не виконано на 10 млрд грн, або 1,5 відсотка.

2.2.1. Невиконання планових показників окремих доходів загального фонду спричинено, зокрема, невідповідністю фактичних макропоказників прогнозним, що враховані у розрахунках доходів державного бюджету, недоліками планування, зарахуванням переплат, утворених у 2019 році, при сплаті податків у звітному періоді, а також окремими заходами КМУ щодо підтримки суб'єктів господарювання під час карантину.

Діаграма 5. Виконання плану на січень – вересень 2020 року окремих податків

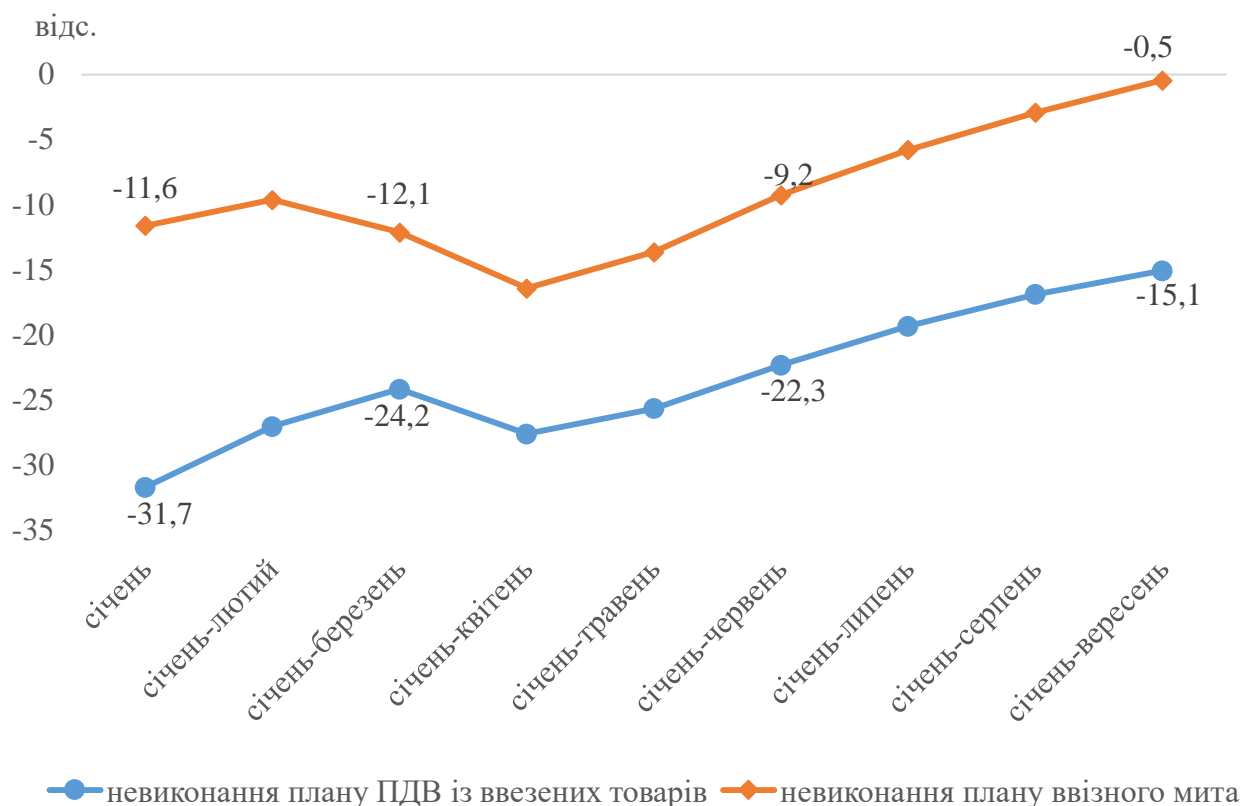

Сума невиконання плану на січень – вересень окремих доходів загального фонду державного бюджету становила загалом 45 млрд гривень.

Зокрема, при міцнішому, ніж прогнозувалося, середньому у січні – вересні офіційному курсі гривні до долара США і зменшенні імпорту товарів у звітному періоді на 16,7 відс. при прогнозованому на рік – 9,1 відс., план надходжень ПДВ із ввезених на митну територію України товарів не виконано на 33 млрд грн, або 15,1 відс., тоді як плановий показник надходження ввізного мита за тих же умов не виконано лише на 0,5 відсотка. Це свідчить насамперед про низьку якість планування, про що Рахункова палата неодноразово зазначала у своїх висновках.

Діаграма 6. Динаміка надходження окремих податків із імпорту свідчить про низьку якість планування

План рентної плати за користування надрами не виконано на 4,6 млрд грн, або 20,5 відс., насамперед у частині рентної плати для видобування природного газу – на 4,1 млрд грн, або 27,0 відс., що спричинено:

- нижчою на 16,0 відс. від врахованої у розрахунку прогнозу цих надходжень на 2020 рік ціною природного газу для забезпечення побутових споживачів і виробників теплової енергії у січні – вересні цього року;
- міцнішим на 11,6 відс., порівняно з прогнозним на 2020 рік, середнім у січні – вересні цього року обмінним курсом гривні до дол. США (26,52 грн за дол. США при прогнозі на 2020 рік 30,0 грн за дол. США);
- зменшенням на 2,0 відс., порівняно з відповідним періодом попереднього року, видобутку природного газу у січні – вересні цього року, тоді як у розрахунку прогнозу цих надходжень на 2020 рік передбачено зростання видобутку, порівняно з 2019 роком, на 3,9 відс.;
- погашенням податкових зобов'язань за рахунок надміру сплаченої рентної плати, обсяг якої з 01.01.2020 зменшився на 1,6 млрд гривень.

Невиконання плану надходжень від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим державним майном у січні – вересні цього року на 2,0 млрд грн, або 67,3 відс., спричинено, зокрема, запровадженням відповідно до постанови КМУ від 15.07.2020 № 611 „Деякі питання сплати орендної плати за державне майно під час дії карантину” звільнення від орендної плати або її сплати у розмірі 50 чи 25 відс. суми нарахування залежно від видів діяльності орендарів державної власності, при цьому зміни до державного бюджету щодо зменшення обсягу надходжень цього платежу до бюджету не вносилися.

Крім того, відповідно до пункту 8 Розділу „Прикінцеві та перехідні положення” Закону України від 03.10.2019 № 157 „Про оренду державного та комунального майна”, який набрав чинності 27.12.2019, КМУ протягом трьох місяців з дня набрання ним чинності, тобто до 27.03.2020, мав забезпечити прийняття та приведення своїх нормативно-правових актів у відповідність із цим законом.

Натомість Порядок передачі в оренду державного та комунального майна затверджений постановою КМУ від 03.06.2020 № 483 і набрав чинності 17.06.2020, постанова КМУ від 12.08.2020 № 820 „Про Примірні договори оренди державного майна” набрала чинності 12.09.2020. Несвоєчасність прийняття цих нормативно-правових актів КМУ призвела, зокрема, до неукладення нових договорів про передачу державного майна в оренду та, як наслідок, – до недонадходження коштів до державного бюджету.

Негативно вплинула на виконання державного бюджету у 2020 році мобілізація в 2019 році до державного бюджету коштів за рахунок зростання переplat податків і зборів на 28,2 млрд грн, або 76,2 відсотка. При цьому станом на 01.10.2020 суми платежів, що сплачені до державного бюджету і будуть нараховані в наступному звітному періоді, порівняно з обсягом на початок року, зменшились на 32,5 млрд грн, або 66,0 відс., – до 16,8 млрд грн, надміру сплачені податки, збори та інші платежі – на 1,1 млрд грн, або 7,2 відс., – до 14,9 млрд гривень.

Водночас перевиконання плану на звітний період окремих доходів загального фонду становило 35 млрд гривень.

Найбільше перевиконано план ПДВ із вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) із урахуванням бюджетного відшкодування, надходження якого перевищили не тільки план на звітний період, а і на 2020 рік – на 26 млрд грн, або 43,3 відс., і на 7,5 млрд грн, або 9,6 відс., відповідно.

2.2.2. Зменшення у звітному періоді бюджетного відшкодування платникам ПДВ на 11,2 відс., порівняно з відповідним періодом попереднього року, зокрема, сприяло перевиконанню запланованого на січень – вересень показника надходжень ПДВ із вироблених в Україні товарів (робіт, послуг).

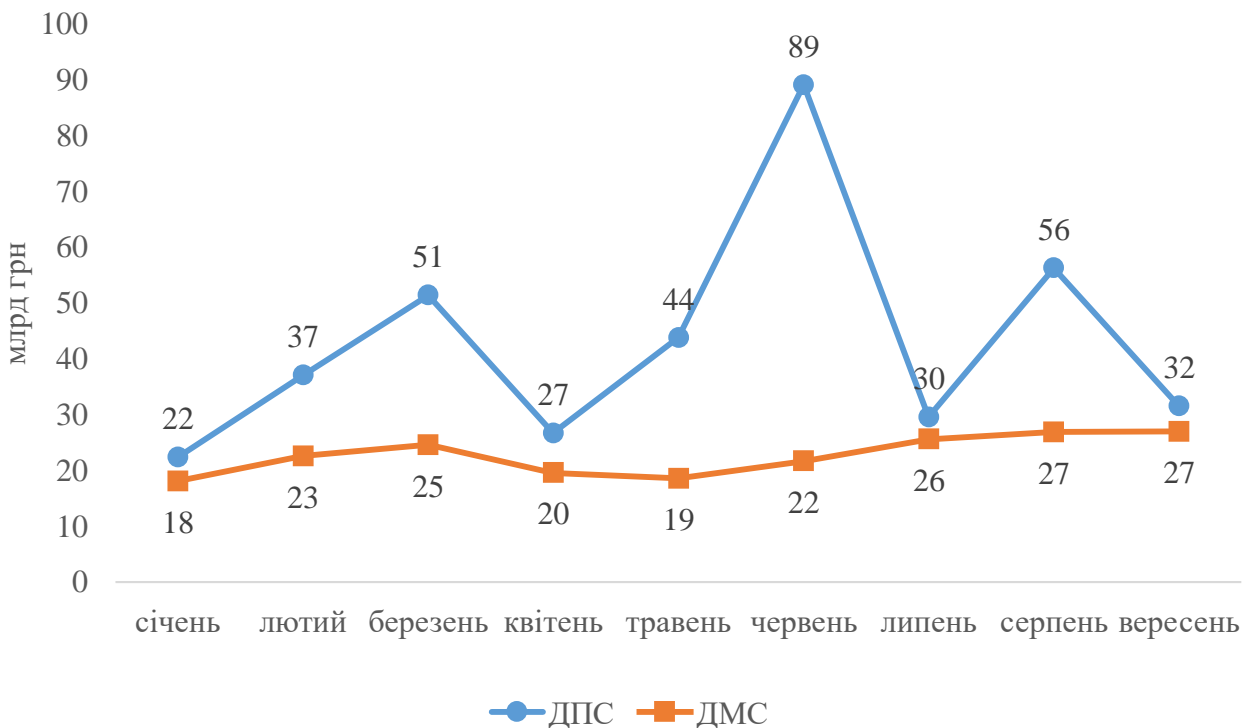
У січні – вересні 2020 року платникам ПДВ відшкодовано 104 млрд грн, що на 13,2 млрд грн менше, ніж у відповідному періоді попереднього року, і спричинено, зокрема, зменшенням заявлених до відшкодування сум. Так, за інформацією ДПС, у січні – вересні цього року платниками ПДВ заявлено до відшкодування на поточний рахунок 96 млрд грн, що на 16 млрд грн, або 14,3 відс., менше, ніж у відповідному періоді попереднього року, при зменшенні експорту товарів на 5,9 відсотка.

При цьому залишок невідшкодованого платникам ПДВ з початку року зменшився на 9,7 млрд грн, або 35,4 відс., – до 17,7 млрд гривень.

2.2.3. План надходжень до загального фонду державного бюджету на січень – вересень цього року платежів, адміністрування яких здійснює ДМС, не виконано, тоді як платежів, адміністрування яких здійснює ДПС, – перевиконано.

Так, надходження платежів, адміністрування яких здійснюється ДПС, у звітному періоді становили 387 млрд грн, що на 26 млрд грн, або 7,3 відс., більше запланованого на звітний період показника. Від ДМС до загального фонду надійшло 205 млрд грн, що на 33 млрд грн, або 14,0 відс., менше плану.

Діаграма 7. Надходження до загального фонду від ДПС і ДМС у січні – вересні 2020 року

2.3. В умовах зменшення реального ВВП доходи державного бюджету у січні – вересні цього року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, збільшилися на 25 млрд грн, або 3,4 відс., у тому числі доходи загального фонду – на 4,5 млрд грн, або 0,7 відс., спеціального – на 20,5 млрд грн, або 23,0 відсотка.

Діаграма 8. Збільшення (зменшення) окремих доходів державного бюджету в січні – вересні 2020 року

Найбільше у січні – вересні цього року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, зросли надходження:

- частини чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до державного бюджету, та дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність, – на 37 млрд грн, або у 2,1 раза, за рахунок збільшення перерахування до державного бюджету коштів від АТ НАК „Нафтогаз України” і АТ КБ „Приватбанк”, порівняно з відповідним періодом попереднього року, на 27 млрд грн, або у 3,2 раза, і на 13 млрд грн, або у 2,1 раза, відповідно;

- ПДВ із вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) із урахуванням бюджетного відшкодування – на 25 млрд грн, або 41,4 відс., у тому числі за рахунок зменшення у звітному періоді відшкодування платникам ПДВ на 13,2 млрд грн, або 11,2 відс., водночас без урахування відшкодованих сум надходження цього податку зросли на 11,7 млрд грн, або 6,6 відс.;

- власних надходжень бюджетних установ – на 14,5 млрд грн, або 43,3 відс., за рахунок інших джерел власних надходжень, зокрема запозичень Укравтодору, отриманих під державні гарантії, які надано у січні – вересні цього року для забезпечення виконання боргових зобов'язань за запозиченнями на суму 19 млрд грн відповідно до постанови КМУ від 26.02.2020 № 142 „Про затвердження Порядку здійснення Державним агентством автомобільних доріг запозичень під державні гарантії”;

- акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) – на 7,2 млрд грн, або 14,4 відс., здебільшого за рахунок податку з тютюнових виробів – на 6,9 млрд грн, або 22,8 відс., що за умови зменшення реалізації сигарет у звітному періоді на 2,1 відс. спричинено підвищенням ставок податку відповідно до Закону України від 23.11.2018 № 2628 „Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів” на 30,8 відс., порівняно з чинними у січні – червні 2019 року, і на 20,0 відс., порівняно з чинними у липні – вересні 2019 року;

- ПДФО – на 4,1 млрд грн, або 5,2 відс., за рахунок зростання середньомісячного розміру заробітної плати у січні – вересні, порівняно з відповідним періодом попереднього року, на 9,2 відсотка.

Водночас найбільше у січні – вересні цього року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, зменшились надходження:

- ПДВ із ввезених на митну територію України товарів – на 22 млрд грн, або 10,6 відс., за рахунок зменшення імпорту товарів у січні – вересні, порівняно з відповідним періодом попереднього року, на 16,7 відс.;

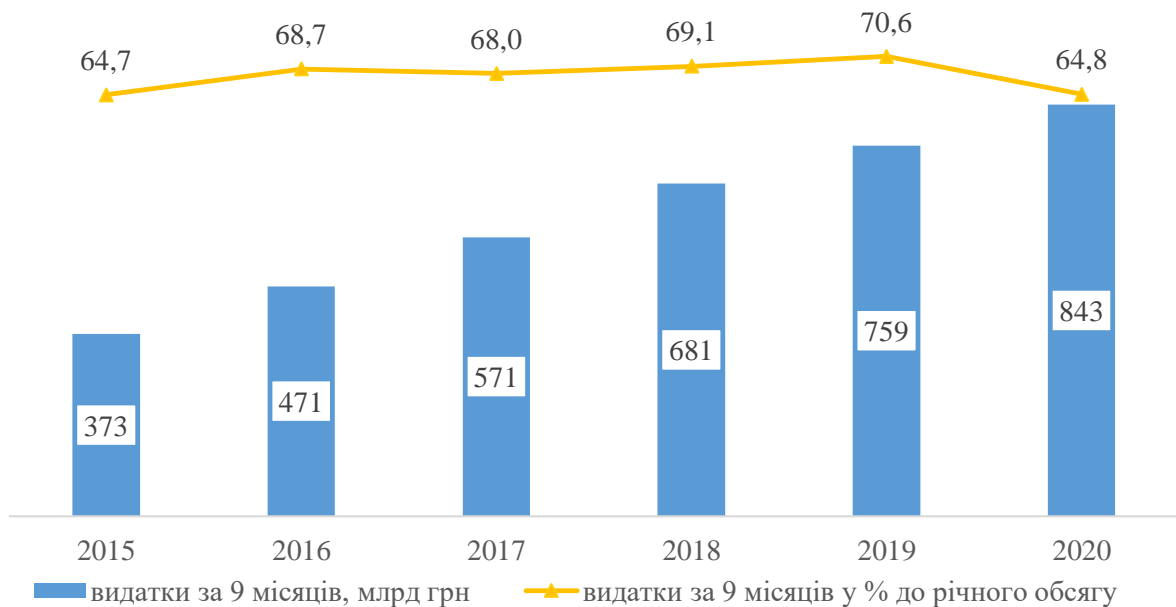
- коштів, що перераховуються НБУ відповідно до Закону України „Про Національний банк України”, – на 22 млрд грн, або 34,2 відс.;

- рентної плати – на 13,5 млрд грн, або 43,0 відс., за рахунок здебільшого рентної плати за користування надрами для видобування природного газу, що зумовлено зниженням на 42,8 відс. митної вартості імпортного природного газу, яка встановилась у процесі митного оформлення під час ввезення на територію України і яку платники рентної плати, що постачають природний газ для промислових споживачів, враховують при визначенні податкових зобов'язань, а також зменшенням на 2,0 відс. видобутку природного газу.

III. Видатки державного бюджету та кредитування

3.1. Видатки державного бюджету у січні – вересні цього року становили 843 млрд грн, або 64,8 відс. плану на рік, що на 3,4 відс. пункту менше від середньої частки видатків дев'яти місяців у річному обсязі у 2015 – 2019 роках. При цьому видатки загального фонду на 93 млрд грн, або 11 відс., менші плану на звітний період. Зазначені як абсолютний, так і відносний показники невиконання плану видатків загального фонду у січні – вересні є найбільшим із 2015 року. Збільшилися ризики непроведення запланованих на 2020 рік видатків і досягнення мети, цілей і завдань за більшістю бюджетних програм ГРБК.

Діаграма 9. Видатки державного бюджету у січні – вересні 2015 – 2020 років

Інформацію про виконання плану видатків державного бюджету в січні – вересні 2020 року за функціональною класифікацією видатків і кредитування бюджету наведено в додатку 3.

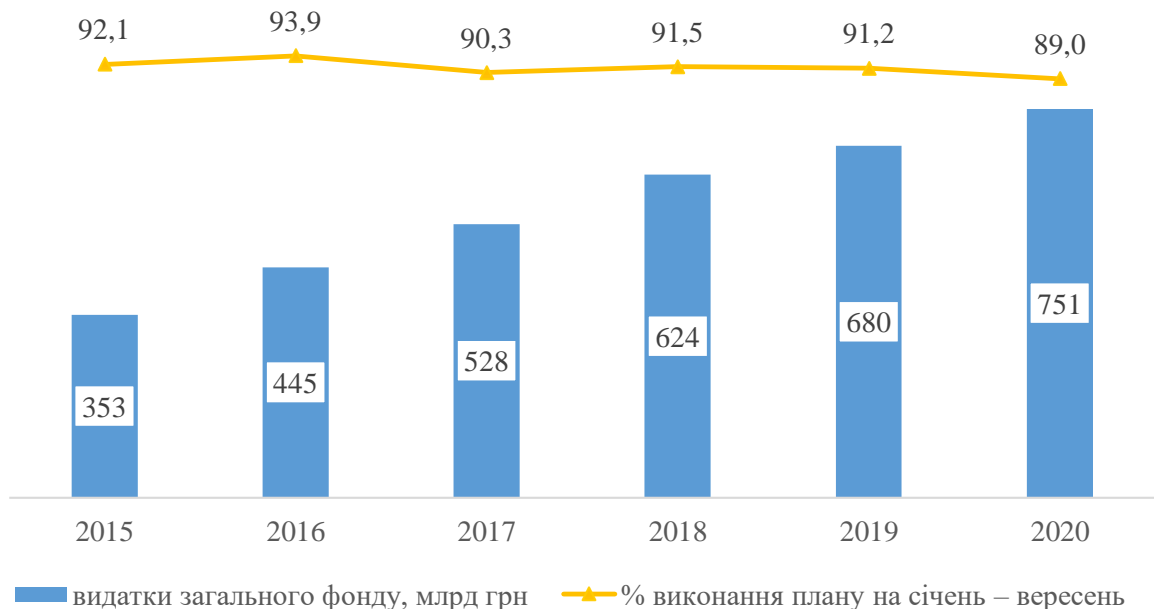
Захищені видатки, перелік яких визначено у статті 55 БКУ, становили 90 відс. видатків загального фонду.

Основні причини проведення видатків у менших обсягах:

- недотримання ГРБК вимог БКУ щодо термінів затвердження паспортів бюджетних програм;
- незабезпечення КМУ і ГРБК належного розподілу бюджетних призначень і використання коштів;

- проведення видатків на здійснення державних програм соціального захисту населення в межах фактичних зобов'язань;
- економія видатків на обслуговування державного боргу;
- прийняття КМУ у січні – вересні 43-х рішень про перерозподіли і передачу затверджених у Законі бюджетних призначень загалом на суму 6,3 млрд грн, що здебільшого зумовлено прорахунками при плануванні бюджетних програм;
- прорахунки при плануванні, зокрема, надходжень і видатків спеціального фонду.

Діаграма 10. Виконання плану видатків загального фонду у січні – вересні 2015 – 2020 років

Згідно з Помісячним розписом асигнувань загального фонду Державного бюджету України на 2020 рік (за винятком надання кредитів із Державного бюджету України) передбачено виконання у січні – вересні 474 бюджетних програм (без урахування міжбюджетних трансфертів, видатків з обслуговування боргу, резервного фонду) на суму 641,1 млрд гривень.

Казначейство відкрило асигнування відповідно до плану.

ГРБК не розподілили 65,2 млрд грн, або 10,2 відс., відкритих Казначейством асигнувань.

Зокрема, на інвестиційні програми і проекти регіонального розвитку, що реалізуються із ДФРР, видатки на 975,4 млн грн, або 30,0 відс., менші плану на звітний період. Це насамперед спричинено довготривалим узгодженням

цих програм і проєктів та внесенням змін до затвердженого переліку інвестиційних програм і проєктів. Крім того, 30 млн грн коштів ДФРР на реалізацію проєктів-переможців Всеукраїнського громадського бюджету не розподілені КМУ, що є порушенням встановленого у частині п'ятій статті 24¹ БКУ тримісячного терміну для розподілу коштів. Це посилює ризики неефективного і не у повному обсязі використання коштів ДФРР до кінця року.

Розпорядники й одержувачі бюджетних коштів не забезпечили використання 22,8 млрд грн, або 3,9 відс., асигнувань.

Як наслідок, за наявності відкритих Казначейством асигнувань заплановані на січень – вересень видатки:

- за 27-ма бюджетними програмами на суму 157 млрд грн проведені у запланованих обсягах, із яких на фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок і підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів ПФУ – 152,7 млрд грн;

- за 423-ма бюджетними програмами – менші плану на звітний період на 80,7 млрд грн;

- за 24-ма бюджетними програмами ГРБК на суму 7,3 млрд грн не здійснювалися, що насамперед спричинено незатвердженням або зволіканням із затвердженням ГРБК паспортів бюджетних програм.

Зокрема, унаслідок незатвердження ГРБК паспортів не здійснювалися видатки за бюджетними програмами:

- МОЗ на розвиток системи екстреної медичної допомоги у сумі 608,4 млн грн;

- Мініфраструктури на проєктування та будівництво Міжнародного аеропорту „Дніпропетровськ” – 50 млн грн;

- Мінфіну на керівництво й управління у сфері фінансових розслідувань – 41,7 млн гривень.

Меншими від плану на січень – вересень є видатки, зокрема, за бюджетними програмами:

- МОЗ на реалізацію програми державних гарантій медичного обслуговування населення – на 12,4 млрд грн, або 19,4 відс., що, як зазначено в інформації НСЗ, отриманій на запит Рахункової палати, спричинено, зокрема, тим, що: „оскільки вказані кошти використовуються поступово по мірі їх фактичної необхідності з урахуванням зростання рівня захворюваності населення, який суттєво почав зростати з серпня місяця, станом на кінець вересня зазначені кошти не могли бути використані у повному обсязі”, а також на забезпечення медичних заходів окремих державних програм і комплексних заходів програмного

характеру – на 4 млрд грн, або 99,6 відс., що, як зазначено у звіті про проведений Рахунковою палатою аудит, спричинено довготривалим здійсненням процедур закупівель медикаментів і лікарських засобів за деякими напрямками використання коштів;

- Міноборони на закупівлю, модернізацію та ремонт озброєння, військової техніки, засобів і обладнання – на 6,1 млрд грн, або 37,5 відс., забезпечення діяльності ЗСУ, підготовку кадрів і військ, медичне забезпечення особового складу, ветеранів військової служби та членів їхніх сімей, ветеранів війни – на 5,6 млрд грн, або 8,6 відс., що, за інформацією Міноборони, отриманою на запит Рахункової палати, спричинено, зокрема, незавершенням процедур закупівель, перенесенням постачальниками строків виконання договорів у зв'язку з виникненням форс-мажорних обставин, повільним здійсненням заходів з імпортозаміщення складових і комплектуючих до озброєння і військової техніки, неналагодженістю кооперації між підприємствами оборонно-промислового комплексу;

- Мінсоцполітики на виплату деяких видів допомог, компенсацій, грошового забезпечення й оплату послуг окремим категоріям населення – на 5,2 млрд грн, або 11,0 відс., виплату пільг і житлових субсидій громадянам на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу у грошовій формі – на 1,4 млрд грн, або 5,1 відс., що, за інформацією про виплати деяких видів допомог, компенсацій, грошового забезпечення й оплату послуг окремим категоріям громадян, розміщеною на офіційному вебсайті Казначейства, спричинено проведенням структурними підрозділами з питань соціального захисту населення в областях і м. Києві видатків у межах фактичних зобов'язань;

- МВС на забезпечення діяльності підрозділів, установ і закладів Нацполіції – на 2,3 млрд грн, або 9,2 відс., виконання завдань і функцій Нацгвардії – на 832,4 млн грн, або 10,0 відс., що, як показав аналіз звітності ГРБК у частині видатків на оплату праці й інформації, розміщеної на вебпорталі ProZorro, спричинено здебільшого здійсненням видатків на оплату праці з нарахуваннями в менших від запланованих обсягах і незавершенням процедур закупівель.

Меншими від плану на січень – вересень є видатки за бюджетними програмами Мінфіну:

- „Обслуговування державного боргу” – на 2,6 млрд грн, або 2,6 відс., економії яких сприяв міцніший середній у січні – вересні 2020 року обмінний курс гривні до долара США, порівняно з прогнозним, що використовувався при внесенні змін до закону про державний бюджет;

- „Резервний фонд” – на 2 млрд грн, оскільки КМУ прийняв рішення про виділення коштів з цього фонду на меншу суму.

Крім цього, видатки за деякими бюджетними програмами ГРБК на надання трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам на 421,9 млн грн, або 0,4 відс., менші плану на звітний період.

3.1.1. У порушення вимог частини восьмої статті 20 БКУ не забезпечено затвердження паспортів бюджетних програм.

За інформацією Мінфіну, отриманою на запит Рахункової палати, на 01.10.2020 із 481 паспорта бюджетних програм, що потребують затвердження у цьому році, ГРБК не подано для погодження паспорти 16-х бюджетних програм, Мінфіном повернуто на доопрацювання ГРБК 2 паспорти.

За інформацією, розміщеною на офіційному вебсайті Казначейства, на 01.10.2020 ГРБК не подано до Казначейства 23 паспорти бюджетних програм:

- сім бюджетних програм Міндовкілля;
- чотири – Міненерго;
- три – Мінекономіки;
- по дві – Мінфін, МОЗ, Мінінфраструктури;
- по одній – МОН, Мінкультури, МРТОТ.

Зазначене завадило проведенню окремих видатків, передбачених у помісячному розписі асигнувань державного бюджету та надання кредитів із державного бюджету на січень – вересень.

3.1.2. КМУ і ГРБК не забезпечили належного розподілу і використання коштів Фонду COVID-19. У запланованих на травень – вересень обсягах видатки і надання кредитів не здійснено за двадцятьма з двадцяти п'яти бюджетних програм, що спричинено, зокрема, прорахунками при підготовці рішень про виділення коштів, довготривалим затвердженням паспортів окремих бюджетних програм, незавершенням процедур закупівель. Загалом не використано 24,8 млрд грн виділених із Фонду COVID-19 коштів, або 47,4 відс. плану на звітний період.

Постановою КМУ від 22.07.2020 № 623 видатки за бюджетною програмою Мінфіну 3511380 „Фонд боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками” збільшено на 2,6 млрд грн (до 66 млрд грн) за рахунок зменшення видатків на обслуговування державного боргу.

Загалом у звітному періоді КМУ прийнято дев'ятнадцять рішень про виділення коштів із Фонду COVID-19 тринадцятьом ГРБК на суму 66 млрд грн, із яких на умовах повернення 3,1 млрд гривень. При цьому КМУ розподілив увесь обсяг коштів Фонду COVID-19 вже в липні, однак прорахунки при підготовці таких

рішень призвели до прийняття Урядом рішень про перерозподіл раніше виділених коштів.

Зокрема, унаслідок виділення коштів в обсягах, більших від потреби, КМУ постановами від 08.07.2020 № 592 і від 22.07.2020 № 623 зменшив видатки за бюджетними програмами:

- Мінекономіки для надання фінансової допомоги ФСС на випадок безробіття для виплати по частковому безробіттю – на 2 млрд грн;
- Мінсоцполітики на виплату допомоги на дітей фізичним особам – підприємцям, які обрали спрощену систему оподаткування і належать до першої та другої груп платників єдиного податку, – на 0,5 млрд гривень.

Після погодження рішень КМУ із Комітетом ВРУ з питань бюджету Мінфіном внесені зміни до помісячного розпису державного бюджету для використання ГРБК коштів Фонду COVID-19.

У травні – вересні передбачалося здійснення видатків і надання кредитів у сумі 52,4 млрд гривень.

Не розпочато проведення видатків на суму 5,8 млрд грн за трьома бюджетними програмами:

- МОЗ на придбання обладнання для приймальних відділень опорних закладів охорони здоров'я у госпітальних округах у сумі 5,3 млрд грн (зокрема, у зв'язку з довготривалою підготовкою ГРБК паспорта бюджетної програми, який затверджено 24.09.2020, хоча у помісячному розписі асигнувань державного бюджету видатки передбачалися з серпня), а також на придбання апаратів штучної вентиляції легень у сумі 100,0 млн грн, що спричинено незавершенням закупівель;
- Мінкультури для надання державної підтримки сфери культури, туризму та креативних індустрій у зв'язку з дією обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на суму 369 млн грн, оскільки паспорт бюджетної програми затверджено ГРБК 24.09.2020, хоча у помісячному розписі асигнувань державного бюджету видатки передбачалися з вересня.

Меншими від плану на звітний період на 19 млрд грн, або 47,1 відс., є видатки і надання кредитів за 17-ма бюджетними програмами, зокрема:

- Укравтодору на розвиток мережі й утримання автомобільних доріг загального користування державного значення видатки на 14 млрд грн, або 52,1 відс.;
- МОЗ на забезпечення готовності та реагування системи громадського здоров'я на спалахи гострої респіраторної хвороби COVID-19, забезпечення засобами індивідуального захисту працівників закладів екстреної медичної

допомоги та закладів охорони здоров'я першої хвилі – на 2,4 млрд грн, або 80,6 відс., здійснення доплат медичним та іншим працівникам закладів охорони здоров'я, які надають медичну допомогу хворим на гостру респіраторну хворобу COVID-19, спричинену коронавірусом SARS-CoV-2, та тим, які забезпечують життєдіяльність населення, – на 1,0 млрд грн, або 69,0 відс.;

- Мінсоцполітики для надання фінансової допомоги ФСС на виплату матеріального забезпечення – на 799,1 млн грн, або 35,1 відс., на виплату допомоги на дітей фізичним особам – підприємцям, які обрали спрощену систему оподаткування і належать до першої та другої груп платників єдиного податку, – 276,8 млн грн, або 25 відс., що спричинено проведенням видатків у межах фактичних зобов'язань.

3.1.3. У січні – вересні видатки ГРБК за рахунок виділених з резервного фонду державного бюджету коштів на 0,7 млрд грн, або 42,9 відс., менші плану на звітний період. При цьому проведення деяких капітальних видатків перенесено на період, несприятливий для відновлювальних робіт. Як наслідок, збільшилися ризики неналежного використання коштів.

У звітному періоді КМУ прийняв 35 рішень про виділення коштів із резервного фонду державного бюджету на загальну суму 2,3 млрд грн, або 35,1 відс. затвердженого у Законі обсягу.

У плані на січень – вересень передбачено здійснення видатків за 47-ма бюджетними програмами на суму 1,7 млрд гривень. Казначейство відкрило асигнування відповідно до плану.

ГРБК здійснили видатки за 43-ма бюджетними програмами на суму 1 млрд грн, або 57,1 відс. відкритих Казначейством асигнувань.

Зокрема, КМУ розпорядженням від 02.07.2020 № 811-р на здійснення першочергових (невідкладних) заходів для ліквідації наслідків надзвичайної ситуації природного характеру, яка виникла у червні 2020 року, виділив загалом 757 млн грн, з них Івано-Франківській ОДА – 480 млн грн, Закарпатській – 30 млн гривень.

Розпорядженням КМУ від 05.08.2020 № 959-р Тернопільській ОДА на цю мету виділено 12,6 млн гривень.

При цьому належного використання виділених на ліквідацію наслідків паводку коштів не забезпечено. Зокрема, меншими від плану на січень – вересень є видатки за бюджетними програмами:

- Івано-Франківської ОДА – на 273,5 млн грн, або 57,0 відс.;
- Закарпатської – на 23,9 млн грн, або 79,5 відс.;
- Тернопільської – на 11,8 млн грн, або 93,8 відсотка.

Крім цього, не розпочато використання 41,1 млн грн, виділених із резервного фонду чотирьом ГРБК, зокрема за бюджетною програмою Мінфіну на проведення протиаварійних робіт, спрямованих на запобігання виникненню надзвичайної ситуації в адміністративному будинку на Львівській площі, 8, у м. Києві, у сумі 15,5 млн грн (розпорядження КМУ від 27.07.2020 № 928-р), що, за інформацією, розміщеною на вебпорталі ProZorro, спричинено незавершенням процедур закупівель робіт із проведення капітального ремонту.

3.1.4. КМУ, Укравтодор і Мінінфраструктури не забезпечили використання наявних надходжень до державного дорожнього фонду. Видатки на дорожнє господарство за рахунок цих джерел на 7,3 млрд грн, або 14,5 відс., менші плану на звітний період. У результаті збільшилися ризики невиконання запланованих на 2020 рік заходів із відновлення і розвитку автомобільних доріг загального користування державного значення та забезпечення безпеки дорожнього руху.

До державного дорожнього фонду, утвореного відповідно до статті 24² БКУ, надійшло 51,5 млрд грн, або 102,6 відс. плану на січень – вересень.

За рахунок цих джерел видатки за двома бюджетними програмами Укравтодору на дорожнє господарство на 5,9 млрд грн, або 18,6 відс., менші плану на звітний період, що, за інформацією Укравтодору, отриманою на запит Рахункової палати, спричинено, зокрема, незавершенням процедур закупівель, у тому числі через їх оскарження окремими підрядниками. При цьому КМУ лише у вересні постановою від 23.09.2020 № 890 вніс зміни до завдань і заходів з виконання Державної цільової економічної програми розвитку автомобільних доріг загального користування державного значення на 2018 – 2022 роки. Зокрема, показники фінансування цієї програми приведено у відповідність до визначених у державному бюджеті обсягів видатків на розвиток мережі й утримання доріг загального користування державного значення, уточнено об'єкти нового будівництва, реконструкції, капітального ремонту, поточного середнього і поточного ремонту цих доріг.

Крім цього, у січні – вересні Укравтодором під державні гарантії залучено кошти на розвиток мережі й утримання доріг загального користування державного значення, які відображені у звітності як власні надходження бюджетних установ. За рахунок залучених коштів видатки проведені у сумі 11,3 млрд гривень.

Менші від плану на січень – вересень видатки за бюджетною програмою Мінінфраструктури на фінансове забезпечення заходів із безпеки дорожнього руху на 1,4 млрд грн, або 61,3 відс., що, відповідно до інформації, розміщеної на вебсайті ГРБК і вебпорталі ProZorro, спричинено, зокрема, економією видатків на капітальний ремонт транспортних розв'язок і облаштування зон пішохідних переходів засобами підвищеної видимості на об'єктах поточного ремонту на

дорогах державного значення, а також незавершенням процедур закупівель легкових автомобілів спеціалізованого призначення служби безпеки дорожнього руху. Ці роботи повинні здійснюватися на виконання завдань Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2020 року.

3.1.5. Мінекоенерго і Міндовкілля не забезпечили надходження і належного використання коштів державних фондів, утворених відповідно до статей 24³ - 24⁴ БКУ. Як наслідок, у січні – вересні видатків на розв’язання нагальних екологічних проблем проведено на 796,4 млн грн, або 81,2 відс., менше плану на звітний період. Збільшилися ризики невиконання у 2020 році заходів із запобігання надзвичайних екологічних ситуацій.

До Державного фонду поводження з радіоактивними відходами, утвореного відповідно до статті 24³ БКУ, надійшло на 236,6 млн грн, або 31,9 відс., менше плану на звітний період екологічного податку, який справляється за утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені) та/або тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензій строк.

При цьому не забезпечено використання наявних 504,6 млн грн надходжень до цього фонду. За рахунок цього джерела за бюджетною програмою Міндовкілля для ДАЗВ на виконання робіт у сфері поводження з радіоактивними відходами неядерного циклу, будівництво комплексу „Вектор” і експлуатацію його об’єктів здійснено видатків у сумі 167,7 млн грн, або 17,0 відс. плану на звітний період і 33,2 відс. наявних надходжень.

До державного фонду розвитку водного господарства, утвореного відповідно до статті 24⁴ БКУ, надійшло на 23,9 млн грн, або 18,8 відс., менше плану на звітний період рентної плати за спеціальне використання води.

Крім цього, відповідно до пункту 19 статті 14 Закону частину видатків на першочергове забезпечення сільських населених пунктів централізованим водопостачанням передбачено здійснювати за рахунок плати за ліцензії на провадження діяльності у сфері організації і проведення азартних ігор. У січні – вересні до державного фонду розвитку водного господарства мало надійти 112,5 млн грн цієї плати, але таких коштів у звітному періоді не надійшло.

При цьому використання наявних 103 млн грн надходжень до цього фонду не забезпечено. За трьома бюджетними програмами Міндовкілля для Держводагентства проведено видатків у сумі 16,5 млн грн, або 6,9 відс. плану на звітний період і 16 відс. наявних надходжень. При цьому Мінекоенерго і Міндовкілля не забезпечили своєчасного затвердження паспортів за двома з цих бюджетних програм. Паспорт бюджетної програми 2707090 „Першочергове забезпечення сільських населених пунктів централізованим водопостачанням” затверджено наказом Міндовкілля 10.09.2020, бюджетної програми 2707070

„Захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь, у тому числі в басейні р. Тиса у Закарпатській області” – 26.08.2020.

3.1.6. Мінфін, Мінекономіки, Мінінфраструктури, Міненерго, Мінрегіон не забезпечили за окремими бюджетними програмами належного використання коштів секторальної бюджетної підтримки, що надходили від Європейського Союзу в попередні бюджетні періоди. Як наслідок, збільшилися ризики невиконання умов, визначених в угодах про надання такої підтримки, і втрати можливості отримати додаткові ресурси для програм розвитку.

За рахунок залишків коштів секторальної бюджетної підтримки, що надходили від ЄС в попередні бюджетні періоди, у помісячному розписі державного бюджету на січень – вересень передбачені видатки за бюджетними програмами чотирьох ГРБК у сумі 1 млрд 349,4 млн гривень.

У звітному періоді не розпочато використання коштів за бюджетними програмами:

- Мінекономіки на виконання програми „Сприяння взаємній торгівлі шляхом усунення технічних бар’єрів у торгівлі між Україною та ЄС” у сумі 1,6 млн грн, що спричинено зволіканням із затвердженням документів для початку проведення видатків, зміни до порядку використання бюджетних коштів за цією бюджетною програмою внесено постановою КМУ від 29.04.2020 № 326, паспорт бюджетної програми Мінекономіки затверджено наказом від 30.06.2020 № 1238;

- Міндовкілля на здійснення заходів щодо реалізації пріоритетів розвитку сфери охорони навколишнього природного середовища у сумі 0,5 млн грн, оскільки Мінекоенерго і Міндовкілля станом на 15.10.2020 не забезпечили затвердження паспорта бюджетної програми.

Видатки за бюджетною програмою Мінрегіону на підтримку регіональної політики на 898,4 млн грн, або 97,3 відс., менші плану на січень – вересень, що спричинено зволіканням із проведенням у 2020 році другого конкурсного відбору проєктів регіонального розвитку. За інформацією, розміщеною на офіційному вебсайті Мінрегіону, перше засідання комісії з відбору цих проєктів відбулося 20.08.2020, безпосередньо конкурсний відбір оголошено з 03.09.2020.

За бюджетною програмою Мінінфраструктури на підтримку впровадження транспортної стратегії видатки на 393,1 млн грн, або 98,2 відс., менші плану на січень – вересень, що спричинено зволіканням ГРБК із затвердженням плану заходів щодо підтримки реалізації державної політики у сфері транспорту і, як наслідок, несвоєчасним затвердженням паспорта бюджетної програми² наказом

---

² За інформацією Мінфіну, отриманою у листі від 12.10.2020 № 04210-03/1-3/3143.

Мінінфраструктури від 30.07.2020 № 432, що є порушенням вимог частини восьмої статті 20 БКУ.

3.1.7. З початку року у розпорядників і одержувачів коштів державного бюджету зроста прострочена дебіторська та кредиторська заборгованість, насамперед при здійсненні закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення.

Прострочена дебіторська заборгованість розпорядників і одержувачів бюджетних коштів за видатками з початку року збільшилася на 894,8 млн грн, або 23,3 відс., зокрема із закупівлі товарів, робіт і послуг для:

- модернізації та ремонту озброєння, військової техніки, засобів і обладнання – на 436,2 млн грн, або 50,0 відс.;
- утилізації боєприпасів, рідинних компонентів ракетного палива, озброєння, військової техніки й іншого військового майна, забезпечення живучості та вибухопожежобезпеки арсеналів, баз і складів ЗСУ – на 233,6 млн грн, або 25,5 відсотка.

Прострочена кредиторська заборгованість розпорядників і одержувачів бюджетних коштів за видатками з початку року збільшилася на 386,7 млн грн, або 33,3 відс., насамперед за неоплачені закупівлі товарів, робіт і послуг з ремонту озброєння, військової техніки, засобів і обладнання.

3.2. Збільшилися ризики невиконання у 2020 році бюджетних програм на реалізацію інвестиційних проєктів, які впроваджуються за рахунок кредитів (позик), що залучаються державою від іноземних держав, іноземних фінансових установ і міжнародних фінансових організацій, а також втрати наявних можливостей для оновлення інфраструктури за рахунок кредитних коштів.

За рахунок кредитів (позик), що залучаються державою від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій, не розпочато заплановане на січень – вересень проведення видатків і надання кредитів на суму 2,2 млрд грн за чотирнадцятьма з тридцяти двох бюджетних програм ГРБК, зокрема за:

- 5-ма бюджетними програмами Мініну на реалізацію проєктів з будівництва інфраструктури, розвитку сільського господарства, постачання електроенергії та газу загалом у сумі 1,1 млрд грн, із них на реалізацію програми „Прискорення інвестицій у сільське господарство України” – 600 млн грн, що спричинено зволіканням із затвердженням порядку використання коштів, який затверджено постановою КМУ від 30.09.2020 № 914;

- бюджетною програмою Мінрегіону для реалізації програми розвитку муніципальної інфраструктури у сумі 194,1 млн грн, що насамперед спричинено зволіканням із проведенням процедур закупівель. За інформацією, розміщеною на

офіційному вебсайті ГРБК, наразі здійснюється оцінка тендерних пропозицій, зокрема для визначення виконавця робіт з реконструкції системи зовнішнього освітлення в місті Дніпрі, до кінця року планується оголосити закупівлі щонайменше за трьома субпроектами з покращення водопостачання, водовідведення і централізованого теплопостачання.

За 18-ма бюджетними програмами проведено видатків і надано кредитів на 9,4 млрд грн, або 56,2 відс., менше плану на січень – вересень, зокрема за:

- 4-ма бюджетними програмами Мінфіну на реалізацію проєктів з постачання електроенергії та газу, виконавцем яких є НЕК „Укренерго”, на 1,7 млрд грн, або 70,6 відс., що, як показав аналіз інформації, розміщеної на офіційному вебсайті НЕК „Укренерго”, спричинено незавершенням міжнародних конкурсних торгів і довготривалим укладанням контрактів з переможцем, при цьому паспорти за цими бюджетними програмами Мінфіном затверджені 29.05.2020, тобто з порушенням вимог частини восьмої статті 20 БКУ;

- бюджетною програмою МВС на створення єдиної авіаційної системи безпеки та цивільного захисту на 2,3 млрд грн, або 77,2 відс., що, за інформацією Мінфіну, отриманою на запит Рахункової палати, спричинено, зокрема, призупиненням поставок гелікоптерів через зміни контракту, скасуванням відряджень на навчання у зв'язку з пандемією гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2;

- бюджетною програмою Мінсоцполітики на модернізацію системи соціальної підтримки населення України на 1,1 млрд грн, або 95,7 відсотка. КМУ розпорядженням від 30.09.2020 № 1193-р зменшив на 252,9 млн грн видатки за бюджетною програмою Мінсоцполітики на реалізацію проєкту „Модернізація системи соціальної підтримки населення України”.

У звіті про проведений Рахунковою палатою аудит ефективності впровадження проєкту „Модернізація системи соціальної підтримки населення України” вказано про системні недоліки при його реалізації. Зокрема, через прийняття неефективних і непослідовних управлінських рішень не виконано основних заходів цього проєкту з реформування інтернатних закладів і розвитку сімейних форм опіки. Мінсоцполітики не забезпечило оперативної і якісної організації процедур закупівель, укладання договорів і моніторингу їх виконання. Проведення майже кожної закупівлі супроводжувалось окремими недоліками і порушеннями Посібника і Керівництва із закупівель Міжнародного банку реконструкції та розвитку.

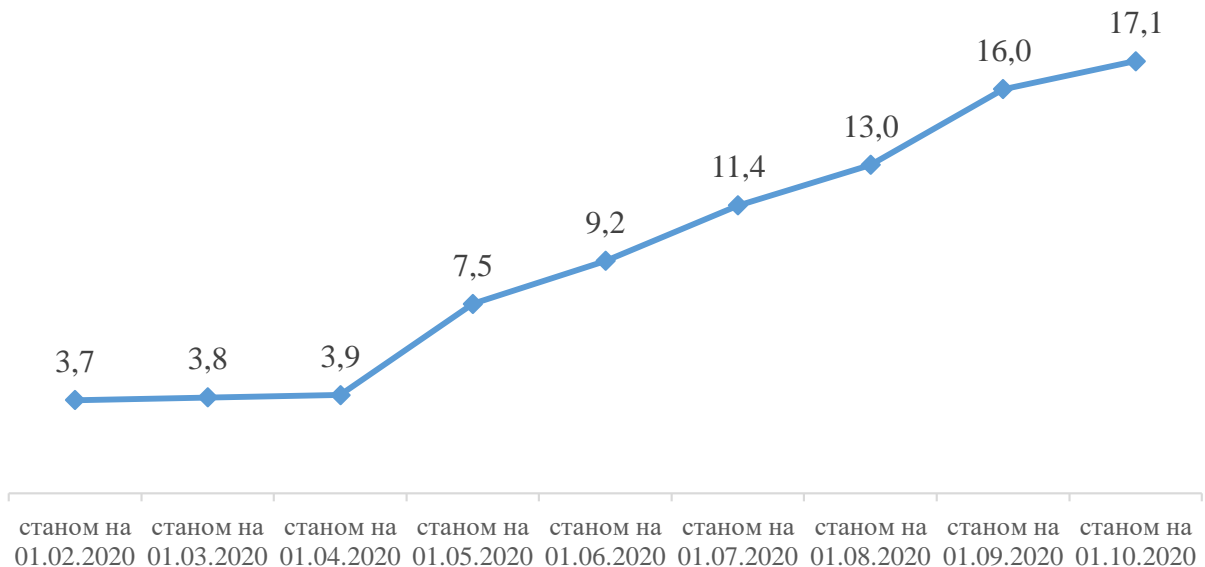
3.3. У січні – вересні ПФУ спрямовано 153 млрд грн, або 18,1 відс. усіх видатків державного бюджету. При цьому продовжувалося використання коштів ЄКР на покриття тимчасових касових розривів ПФУ для виплати

пенсій і допомоги. Заборгованість за наданими з ЄКР позиками зростає. Збільшилися ризики неповернення цих позик до кінця 2020 року.

У звітному періоді Казначейство надало з ЄКР 128,3 млрд грн позик на покриття тимчасових касових розривів ПФУ для виплати пенсій і допомоги, з яких не повернено 17,1 млрд гривень. У вересні надано 22,2 млрд грн таких позик, що на 67,6 відс. більше, ніж у середньому щомісяця у січні – серпні 2020 року (13,3 млрд гривень).

Діаграма 11. Заборгованість ПФУ за позиками, наданими у січні – вересні 2020 року з ЄКР

млрд грн

Загалом, із урахуванням наданих у 2007 – 2014 роках із ЄКР позик, станом на 1 жовтня 2020 року не повернено 65,2 млрд гривень.

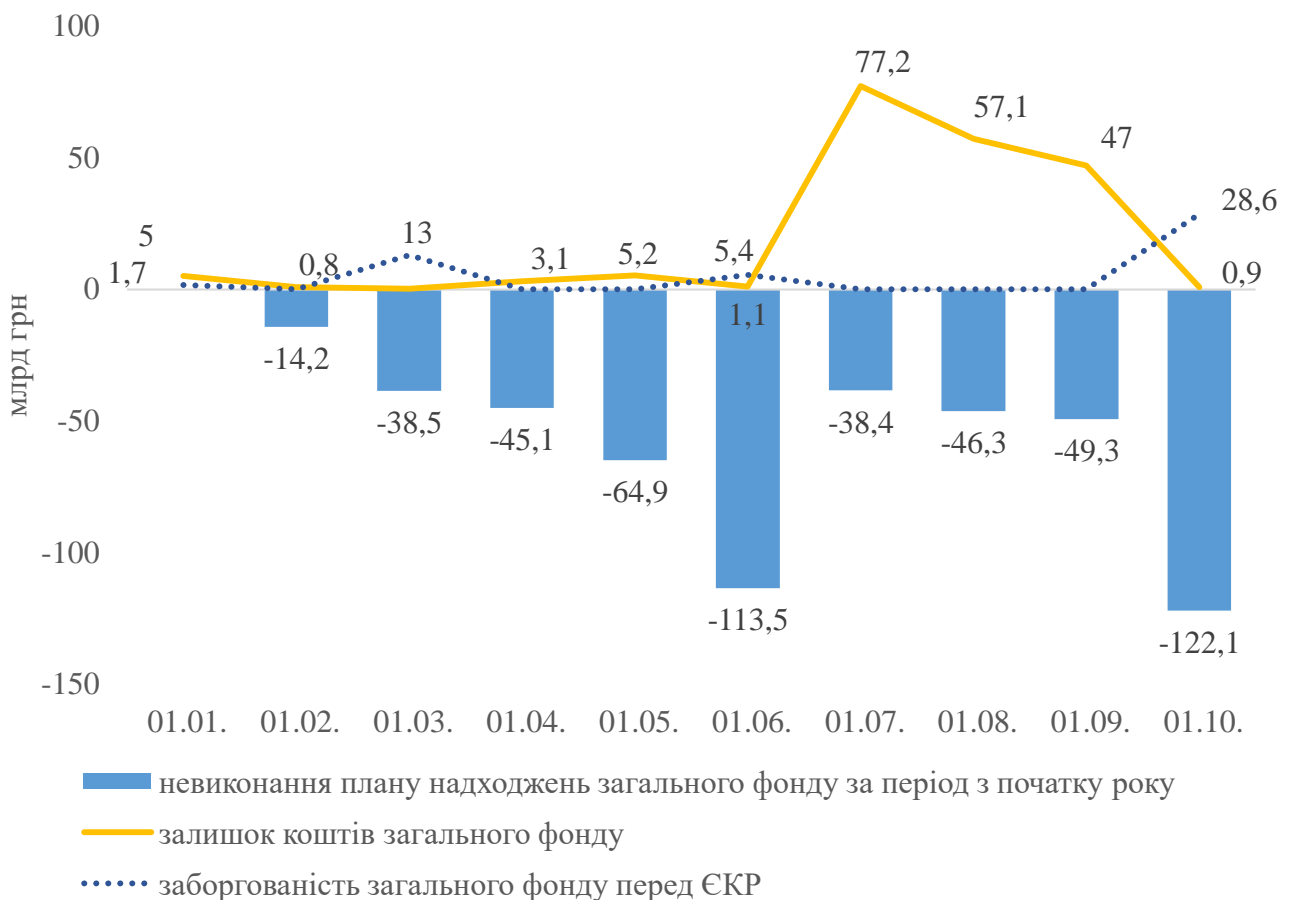
IV. Фінансування державного бюджету та борг

4.1. У січні – вересні 2020 році загальний фонд державного бюджету виконувався в умовах невиконання плану надходжень, що стало однією із причин недостатності ресурсу загального фонду. Збільшилася з початку року в 16,7 раза заборгованість загального фонду за отриманими з ЄКР коштами.

У результаті недонадходження запланованих на січень – вересень 2020 року державних запозичень, доходів і коштів від повернення кредитів, план надходжень загального фонду державного бюджету не виконано на 122,1 млрд грн, або 10,3 відсотка.

В умовах невиконання плану надходжень загального фонду, недостатність ресурсу загального фонду на 01.10.2020, за інформацією Казначейства, отриманою на запит Рахункової палати, становила 22,1 млрд грн, а заборгованість загального фонду перед ЄКР – 28,6 млрд гривень.

Діаграма 12. У січні – вересні 2020 року в умовах невиконання плану надходжень загального фонду зросла заборгованість перед ЄКР

При цьому у звіті про виконання державного бюджету фактичне використання коштів ЄКР для здійснення витрат загального фонду державного бюджету відображено за кодом 602304 „Інші розрахунки”, а не кодом 603000 „Фінансування за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку”, що знижує прозорість виконання бюджету.

У звітному періоді використано кошти в сумі 4,7 млрд грн, залучені в грудні 2019 року відповідно до частини одинадцятої статті 16 БКУ і розпорядження КМУ від 18.12.2019 № 1279-р „Про здійснення понадпланових державних запозичень у 2019 році”. Обсяг коштів загального фонду державного бюджету, що обліковуються на рахунках Казначейства, з початку року зменшився на 81,7 відс. до 923 млн гривень.

4.2. Невиконання плану видатків у січні – вересні 2020 року стало основною причиною виконання загального фонду державного бюджету з меншим від запланованого на звітний період дефіцитом, а спеціального фонду – з профіцитом. Державні запозичення становили 96,4 відс. надходжень для фінансування державного бюджету.

Виконання державного бюджету в частині фінансування наведено в додатку 4.

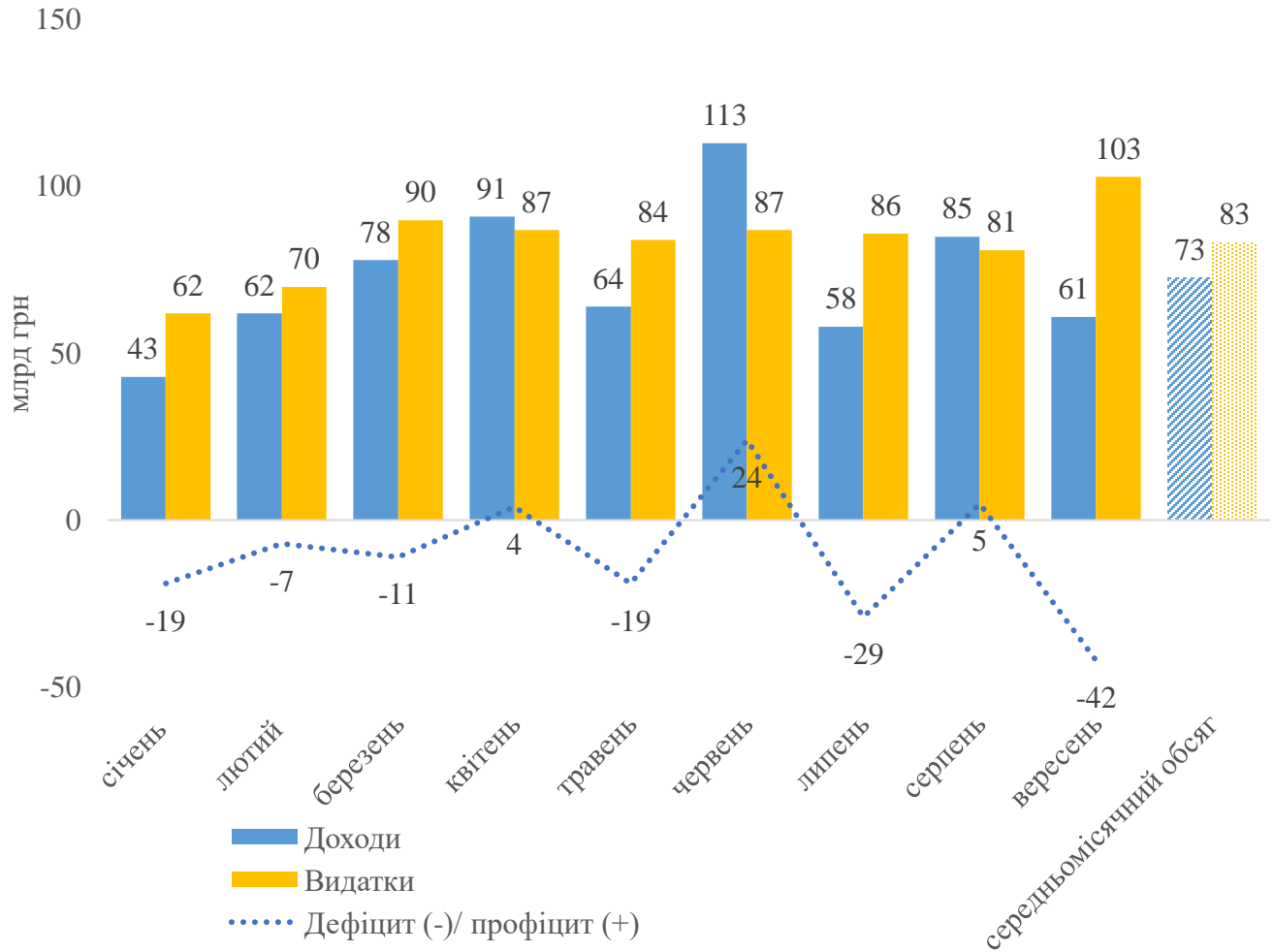
Державний бюджет у звітному періоді виконано з дефіцитом у сумі 81,7 млрд грн, або 27,4 відс. граничного обсягу на 2020 рік, збільшеного в квітні у 3,1 раза до 298,4 млрд гривень. Загальний фонд державного бюджету виконано з дефіцитом у сумі 93,6 млрд грн, що на 47,2 відс. менше плану на звітний період (177,5 млрд гривень). Це спричинено більшим невиконанням плану видатків і надання кредитів (94,0 млрд грн), ніж доходів і повернення кредитів (10,2 млрд гривень).

При цьому дефіцит загального фонду державного бюджету значно зріс у вересні внаслідок здійснення видатків у більшому на 23,9 відс. обсязі від середньомісячного обсягу в умовах отримання доходів на 16,1 відс. менше від середньомісячного обсягу.

Унаслідок здійснення видатків і надання кредитів у меншому обсязі, ніж отримано доходів і коштів від повернення кредитів, спеціальний фонд державного бюджету виконано з профіцитом у сумі 11,9 млрд грн при запланованому на рік дефіциті 25,7 млрд гривень.

Обсяг коштів державного бюджету, що обліковуються на рахунках Казначейства, з початку року збільшився на 38,3 відс. до 58,4 млрд грн, при цьому спеціального фонду – на 54,5 відс. до 57,5 млрд гривень.

Діаграма 13. Дефіцит загального фонду державного бюджету значно зріс у вересні 2020 року

4.3. Невиконання на 21,6 відс. плану на січень – вересень надходжень для фінансування державного бюджету спричинено недоотриманням державних запозичень, що в умовах недонадходження доходів загального фонду державного бюджету збільшує ризики невиконання бюджету за видатками і наданням кредитів.

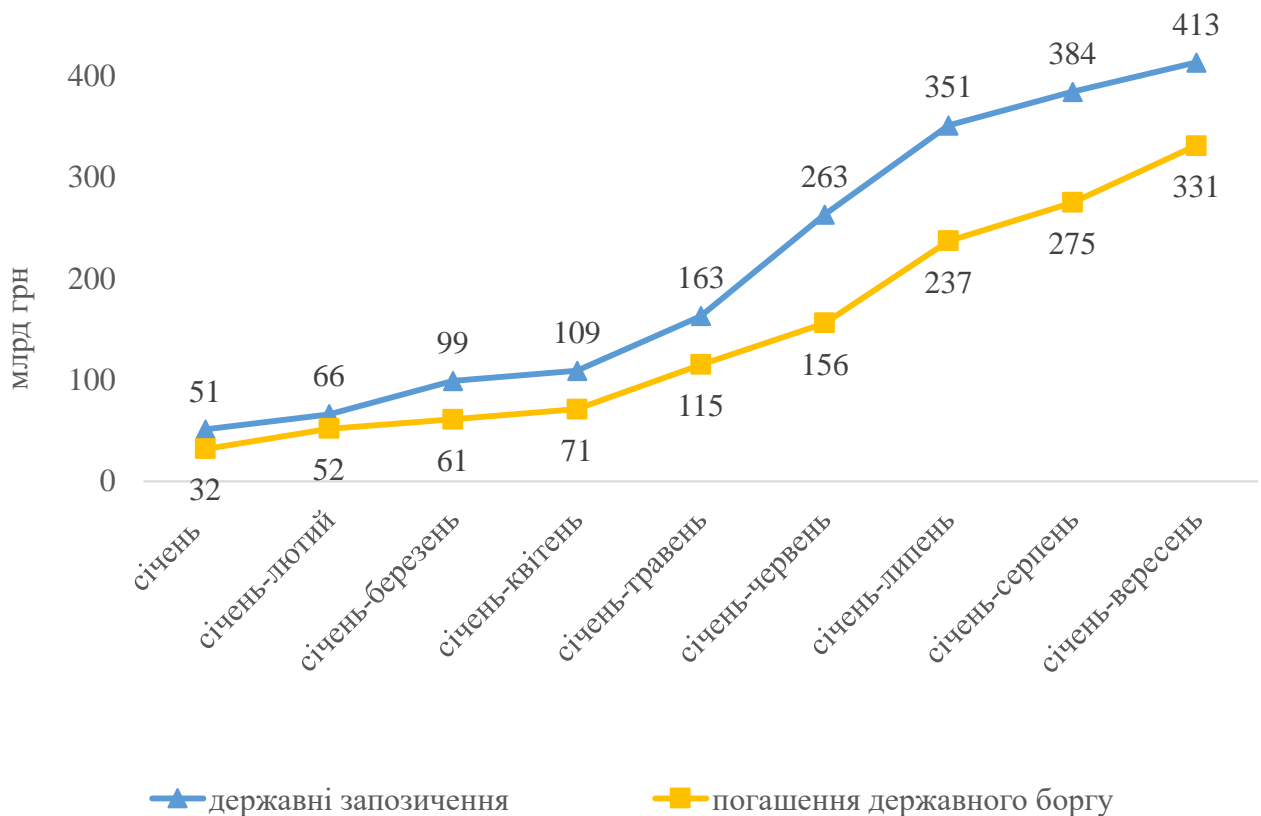
Для фінансування державного бюджету залучено 428,2 млрд грн, що на 118,3 млрд грн менше плану на звітний період. План не виконано за надходженнями від державних запозичень на 125,5 млрд грн, або 23,3 відсотка. Натомість більші плану є надходження від:

- зміни обсягів бюджетних коштів – на 5,2 млрд грн, або 81,1 відс.;
- приватизації державного майна – на 1,5 млрд грн, або в 4,4 раза;

- продажу/пред'явлення цінних паперів, отриманих унаслідок дострокового погашення ФГВФО векселів, виданих ним в обмін на ОВДП, – на 600 млн грн, або 42,9 відсотка.

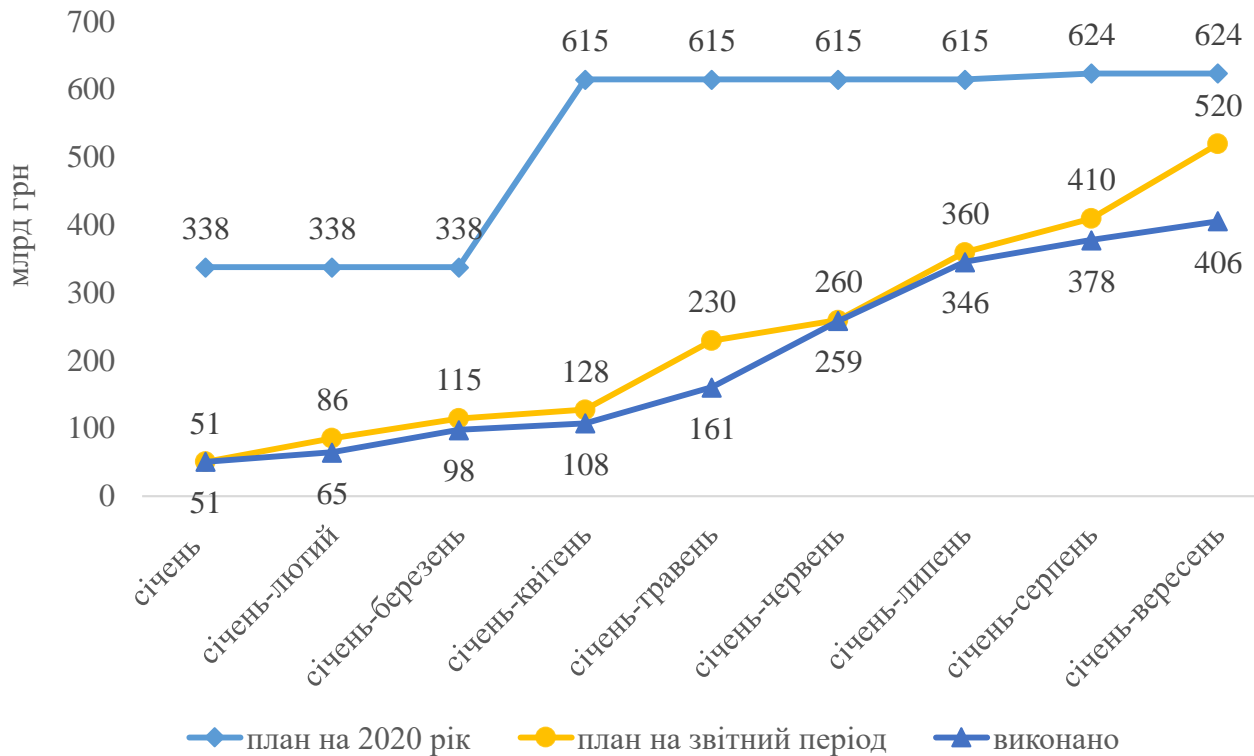
Від державних запозичень отримано 412,7 млрд грн, або 34,8 відс. надходжень державного бюджету. Ці надходження більші на 50,9 млрд грн, або 14,1 відс., ніж у відповідному періоді попереднього року, і перевищили на 82,1 млрд грн, або 24,8 відс., обсяг витрат на погашення зобов'язань, що спричинило збільшення державного боргу.

Діаграма 14. Державні запозичення у січні – вересні 2020 року перевищили витрати на погашення зобов'язань (кумулятивно)

При цьому надходження від державних запозичень до загального фонду державного бюджету менші на 21,8 відс. плану на звітний період і на 34,9 відс. плану на рік. Для повного виконання плану на рік, у жовтні – грудні необхідно отримати майже половину вже запозичених коштів.

Діаграма 15. Виконання плану надходжень державних запозичень до загального фонду державного бюджету у січні – вересні 2020 року (кумулятивно)

4.3.1. Надходження від внутрішніх державних запозичень у січні – вересні менші на 23,5 відс., ніж у відповідному періоді попереднього року, і на 16,8 відс. планових на звітний період. Зменшився середній термін обігу внутрішніх запозичень. Суттєвими є ризики невиконання збільшеного у квітні на 63,4 відс. плану надходжень від внутрішніх запозичень на рік.

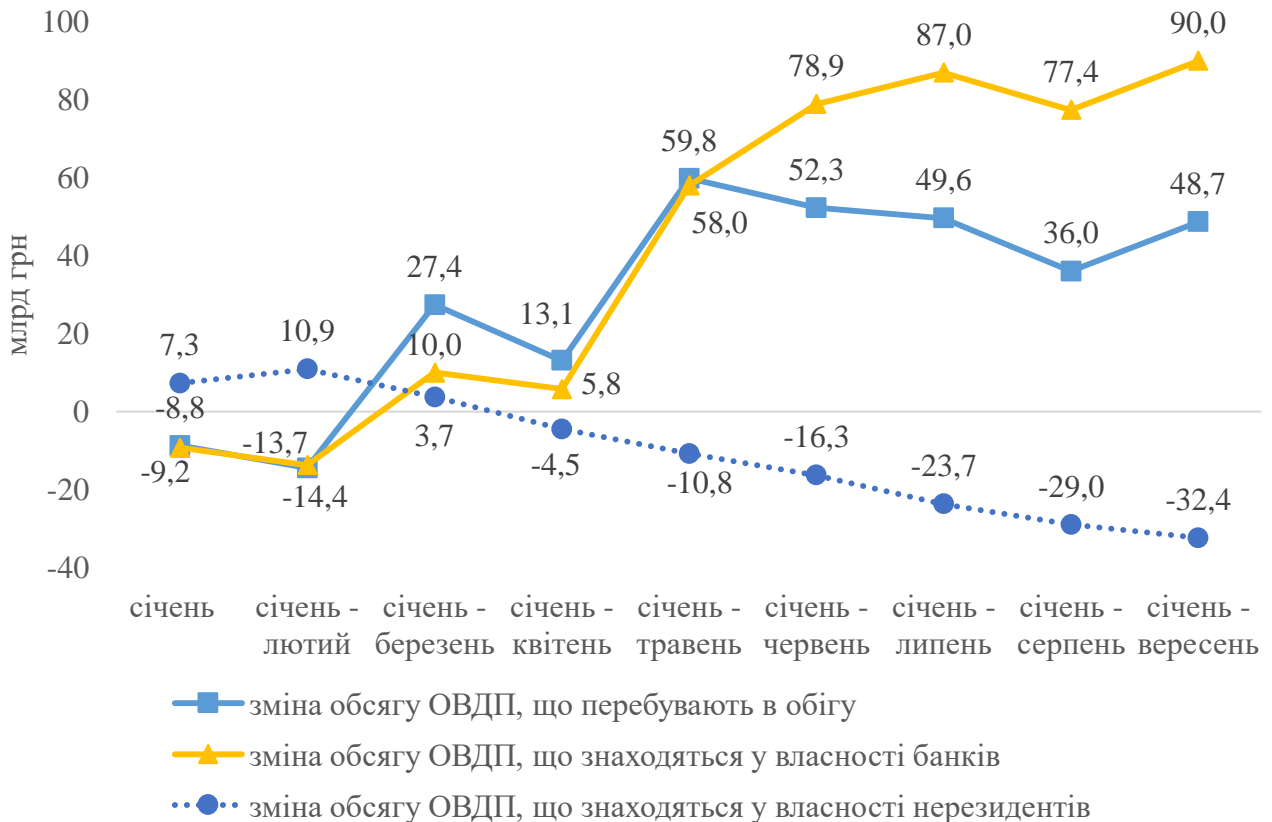
Від розміщення ОВДП отримано 226,5 млрд грн, або 83,2 відс. плану на звітний період і 60,8 відс. плану на рік. При цьому у вересні відповідно до статті 16 Закону і постанови КМУ від 23.09.2020 № 881 „Про збільшення статутного капіталу акціонерного товариства „Державний експортно-імпорتنний банк України” випущено ОВДП на суму 6,8 млрд грн для обміну їх на акції додаткової емісії АТ „Укрексімбанк”, однак у звітному періоді зміни до розпису фінансування загального фонду Державного бюджету України на 2020 рік за типом боргового зобов’язання не внесені.

За інформацією Мінфіну, отриманою на запит Рахункової палати, випуск ОВДП в обсязі 6,8 млрд грн здійснено 30.09.2020, а відповідні зміни до розпису фінансування загального фонду державного бюджету внесені 06.10.2020.

Як наслідок, бюджетна звітність про виконання державного бюджету у січні – вересні 2020 року щодо показників загального фонду „План на звітний рік з урахуванням внесених змін” і „План за звітний період (рік) з урахуванням внесених змін” за кодами бюджетної класифікації 401100 „Внутрішні запозичення” та 601220 „Придбання цінних паперів” є неповною та неправдивою і може спричинити прийняття користувачами неправильних управлінських рішень.

У січні – вересні обсяг ОВДП, що перебувають в обігу, зріс на 48,7 млрд грн, або 5,9 відс., за рахунок збільшення їх обсягу у банків і юридичних осіб. Найбільше зріс із початку року обсяг ОВДП у власності банків – на 26,9 відс. до 424,2 млрд грн, що становило 48,7 відс. загального обсягу ОВДП, які перебувають в обігу. Натомість зменшився обсяг ОВДП у власності нерезидентів, НБУ і фізичних осіб. Унаслідок поступового, починаючи з березня, виходу нерезидентів з внутрішнього ринку державних запозичень, обсяг ОВДП в їх власності з початку року зменшився на 28,0 відс. до 83,4 млрд грн, а частка цих ОВДП у загальному обсязі ОВДП, що перебувають в обігу, – із 14,1 до 9,6 відсотка.

Діаграма 16. Обсяг ОВДП, що перебувають в обігу, збільшився за рахунок їх придбання насамперед банками
(на кінець місяця, кумулятивно)

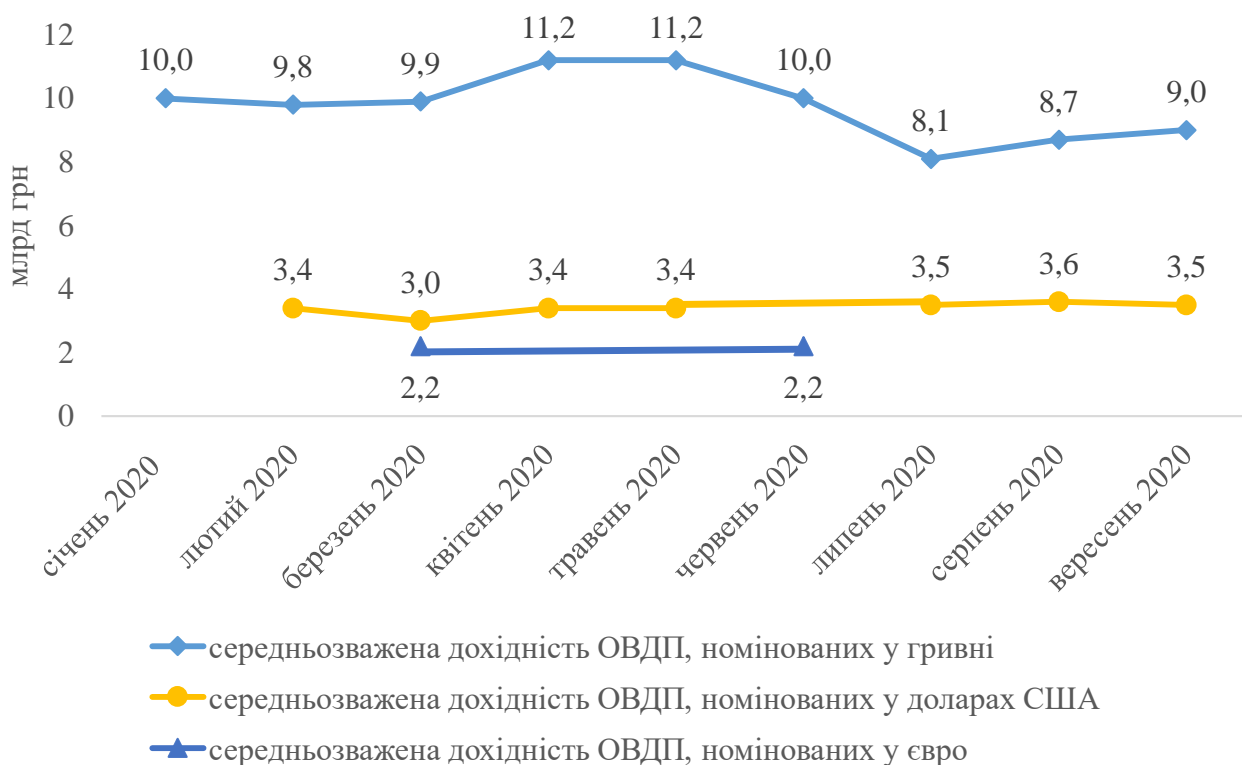

Оскільки третину (36,8 відс.) надходжень від внутрішніх запозичень отримано в доларах США і євро, з початку року частка номінованих в іноземній валюті ОВДП, що перебувають в обігу, збільшилася з 12,8 до 13,3 відс., зокрема частка ОВДП, номінованих в євро, – з 0,7 до 2,4 відсотка.

У звітному періоді внутрішні запозичення здійснювалися здебільшого короткострокові та середньострокові, які становили 50,5 і 43,8 відс. внутрішніх запозичень відповідно, тоді як у січні – вересні попереднього року – 42,5 і 42,8 відс. внутрішніх запозичень відповідно. У результаті, за оцінкою Рахункової палати, з урахуванням розміщеної на вебсайті Мінфіну інформації про Помісячні платежі за державним боргом у 2020 році за діючими угодами станом на 01.11.2020, очікувані витрати на погашення внутрішнього боргу у 2020 році більші плану на рік на 23,8 млрд грн, або 11,0 відсотка.

Середньозважена дохідність ОВДП, номінованих у гривні, у січні – вересні цього року, порівняно з 2019 роком, знизилася з 16,9 до 9,9 відс., доларах США – з 5,9 до 3,3 відс. та євро – з 3,4 до 2,2 відсотка. При цьому, починаючи з серпня, середньозважена дохідність ОВДП, номінованих у гривні, зростає.

Діаграма 17. Середньозважена дохідність розміщених на первинному ринку ОВДП у січні – вересні 2020 року

4.3.2. Найбільше коштів від зовнішніх кредиторів у звітному періоді надійшло після отримання допомоги МВФ. Водночас суттєвими є ризики недоотримання державних зовнішніх запозичень на прийнятних умовах у визначених у Законі обсягах.

Надходження від державних зовнішніх запозичень становили 186,2 млрд грн, що в 2,8 раза більше, ніж у відповідному періоді 2019 року, однак менше на 30,0 відс. плану на січень – вересень цього року. До загального фонду для фінансування державного бюджету надійшло 179,6 млрд грн, або 72,6 відс. плану на звітний період і 71,4 відс. плану на рік. Зокрема, отримано надходження від:

- публічного розміщення 2-х випусків ОЗДП 2020 року – 89,3 млрд грн;
- першого траншу кредиту МВФ у рамках програми Stand-by – 55,2 млрд грн;
- макрофінансової допомоги ЄС – 15,0 млрд грн;
- розміщення додаткового випуску ОЗДП 2015 року для здійснення правочину з державними деривативами – 9,0 млрд грн;
- залучення кредиту від Cargill Financial Services International, Inc – 8,3 млрд гривень.

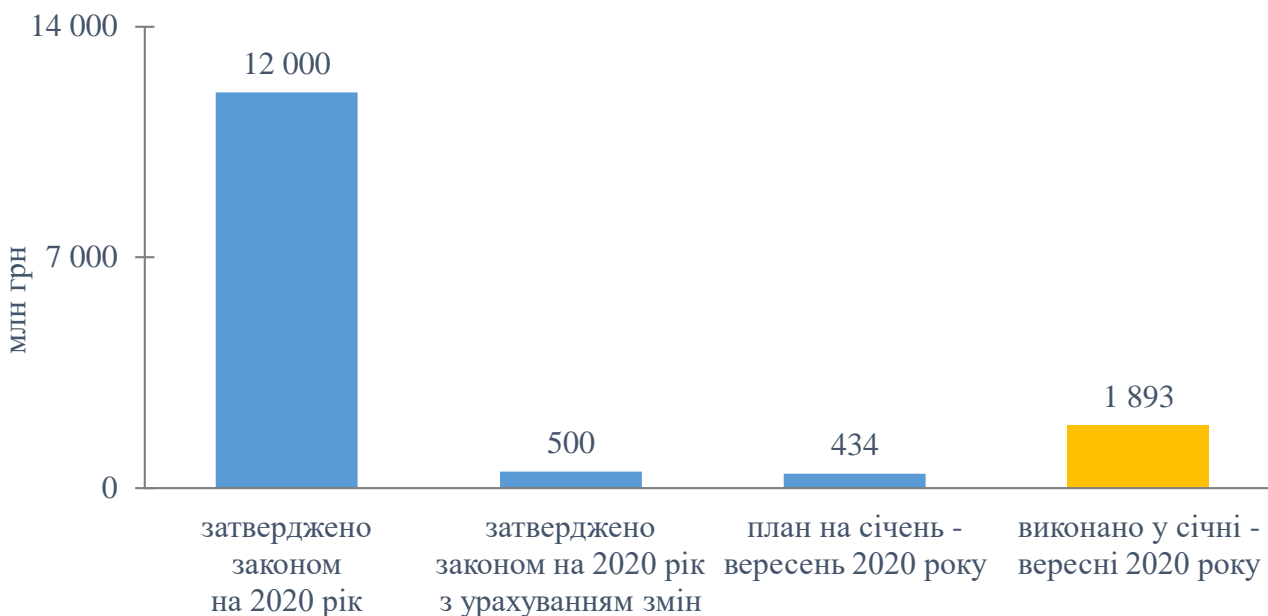
Після підписання угоди з МВФ і отримання першого траншу допомоги від зовнішніх запозичень до загального фонду у червні – вересні отримано 144,0 млрд грн, або 80,2 відс. зовнішніх надходжень у звітному періоді. За оцінкою Рахункової палати, у січні – вересні цього року середньозважена дохідність зовнішніх запозичень до загального фонду, порівняно з 2019 роком, зменшилася на чверть (з 6,0 до 4,6 відсотка).

У звітному періоді, порівняно з січнем – вереснем попереднього року, погіршилася вибірка коштів від державних зовнішніх запозичень до спеціального фонду державного бюджету для реалізації інвестиційних проєктів. Ці надходження становили 6,6 млрд грн, або 35,1 відс. плану на січень – вересень і 28,9 відс. плану на рік (у 2019 році – 51,3 і 45,1 відс. відповідно). Невиконання плану спричинене системними недоліками в плануванні та використанні таких коштів унаслідок незадовільної діяльності виконавців проєктів.

Виконання збільшеного у квітні на 97,8 відс. плану на рік надходжень від зовнішніх запозичень залежатиме насамперед від отримання чергового траншу кредиту МВФ, кон'юнктури міжнародного ринку капіталу, стану підготовки і реалізації інвестиційних проєктів.

4.3.3. Зменшений в 24 рази план на 2020 рік надходження до державного бюджету коштів від приватизації державного майна перевиконано в 3,8 раза за рахунок продажу об'єктів малої приватизації.

Діаграма 18. План надходження коштів від приватизації державного майна на січень – вересень і рік перевиконано

У Законі обсяг надходження коштів від приватизації державного майна до державного бюджету затверджено в сумі 12,0 млрд гривень.

У розпорядженні КМУ від 16.01.2019 № 36-р „Про затвердження переліку об’єктів великої приватизації державної власності” (зі змінами) визначено 25 об’єктів великої приватизації, які підлягають продажу в 2020 році, однак згідно із Законом України від 30.03.2020 № 540 „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв’язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)” тимчасово, на період встановлення КМУ карантину й обмежувальних заходів щодо запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), продаж об’єктів великої приватизації припинено.

При цьому відповідно до Закону зі змінами, внесеними Законом України від 13.04.2020 № 553 „Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2020 рік”, план надходжень від приватизації державного майна зменшено на 11,5 млрд грн і встановлено у сумі 500 млн грн, що нижче як від плану на попередній рік (700 млн грн), так і від фактичних надходжень у 2019 році (549,5 млн гривень).

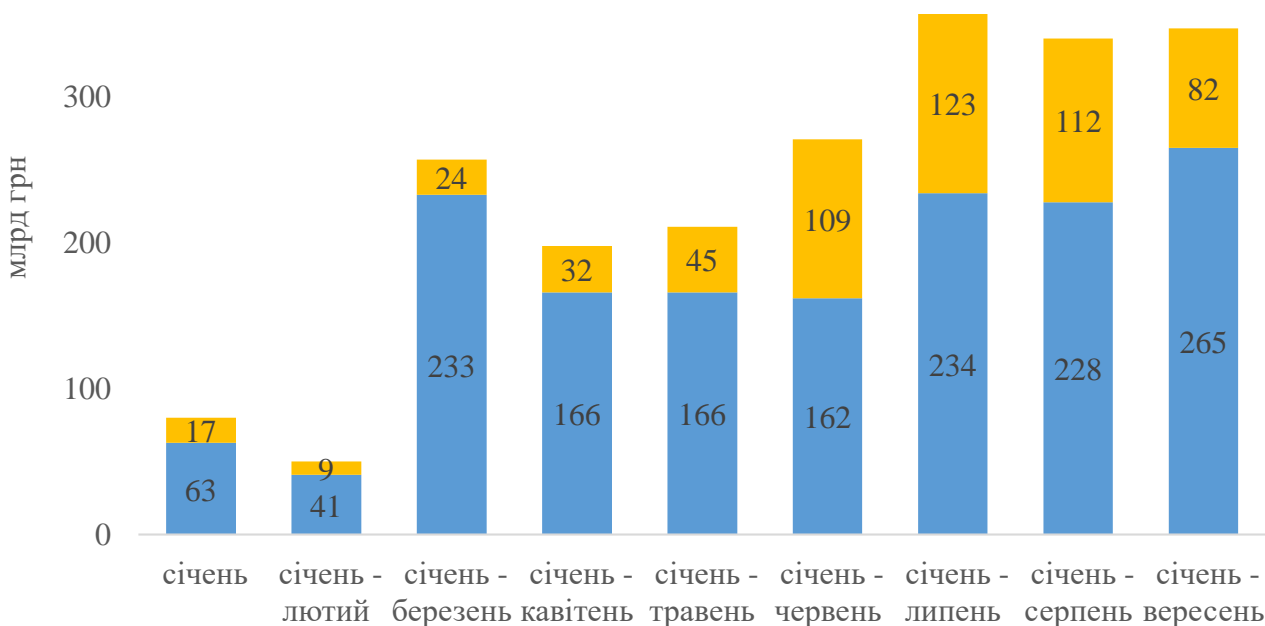
У звітному періоді до державного бюджету від приватизації державного майна надійшло 1,9 млрд грн, передусім за рахунок продажу ФДМ на аукціоні „Prozorro.Продажі” у липні державного пакета акцій розміром 100% статутного капіталу ПрАТ „Готель “Дніпро” у сумі 1,1 млрд гривень.

4.4. Девальвація гривні у звітному періоді та перевищення надходжень від запозичень над сумою витрат на погашення боргу спричинили зростання зобов'язань як за державним, так і гарантованим державою боргом, витрати на погашення й обслуговування яких перевищили третину здійснених у січні – вересні 2020 року витрат державного бюджету. Зростання частки боргу, номінованого в іноземній валюті, посилює ризики збільшення боргового навантаження на державний бюджет.

У січні – вересні 2020 року загальний обсяг державного і гарантованого державою боргу збільшився на 347,3 млрд грн, або 17,4 відс., до 2 трлн 345,6 млрд грн, зокрема зовнішній борг – на 283,7 млрд грн, або 24,5 відс., до 1 трлн 443,1 млрд гривень. За оцінкою Рахункової палати, збільшення боргу спричинене:

- девальвацією гривні до іноземних валют, в яких номіновано борг, зокрема євро на 25,4 відс., дол. США на 19,5 відс., – на 265,4 млрд грн;
- перевищенням надходжень від запозичень над витратами на погашення державного та гарантованого державою боргу – на 81,9 млрд гривень.

Діаграма 19. У січні – вересні 2020 року борг зріс здебільшого за рахунок девальвації гривні (на кінець місяця, кумулятивно)

■ збільшення боргу за рахунок перевищення запозичень над погашенням боргу

■ збільшення боргу за рахунок девальвації гривні до іноземних валют, в яких номіновано борг

Частка чутливого до валютних коливань боргу, номінованого в іноземній валюті, збільшилась на 3,2 відс. пункту до 66,6 відсотка. Це спричинене тим, що в національній валюті запозичено 34,7 відс. державних запозичень, а погашено – 30,4 відс. загальної суми погашеного боргу.

Державний борг у січні – вересні зріс на 304,1 млрд грн, або 17,3 відс., до 2 трлн 65,5 млрд грн, зокрема зовнішній борг – на 255,4 млрд грн, або 27,4 відс., до 1 трлн 187,2 млрд гривень. Порівняно з відповідним періодом 2019 року, витрати на погашення державного боргу збільшилися на 11,0 відс. до 330,6 млрд грн і становили 98,8 відс. плану на звітний період. При цьому витрати на погашення зовнішнього боргу збільшилися на 66,6 відс., що спричинено:

- викупом ОЗДП 2015 року третьої та четвертої серії в сумі 871,3 млн дол. США (еквівалент 24,1 млрд грн) відповідно до наказу Мінфіну від 23.07.2020 № 453 „Про визначення умов випуску довгострокових облігацій зовнішніх державних позик 2020 року” (зі змінами);

- девальвацією середнього у січні – вересні курсу гривні до долара США, порівняно з середнім курсом у відповідному періоді попереднього року;

- погашенням додаткового випуску ОЗДП 2015 року, здійсненого для викупу державних деривативів у сумі 9,0 млрд гривень.

З урахуванням розміщеної на вебсайті Мінфіну інформації про Помісячні платежі за державним боргом у 2020 році за діючими угодами станом на 01.11.2020, очікуваний обсяг витрат на погашення державного боргу в 2020 році, за оцінкою Рахункової палати, перевищить на 31,5 млрд грн, або 8,9 відс., план на рік, наслідком чого відповідно до абзацу другого частини шостої статті 16 БКУ є ініціювання КМУ внесення змін до закону про державний бюджет.

Гарантований державою борг збільшився на 43,2 млрд грн, або 18,2 відс., до 280,1 млрд гривень. Державні гарантії у звітному періоді надані в сумі 24,2 млрд грн, у тому числі Укравтодору за запозиченнями для розвитку мережі й утримання автомобільних доріг загального користування державного значення – 19,3 млрд грн, НЕК „Укренерго” за позикою ЄБРР для реалізації Проєкту модернізації мережі електропередачі – 149 млн євро (еквівалент 4,9 млрд гривень).

Витрати на виконання боргових зобов'язань за запозиченнями, залученими під державні гарантії у попередні роки, становили 3,9 млрд грн, або 79,4 відс. плану на звітний період. Суттєвими є ризики зростання гарантованого державою боргу і витрат за ним, оскільки відповідно до Закону України від 13.04.2020 № 553 „Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2020 рік” (зі змінами) у Законі не визначено і не застосовуються встановлені у БКУ

обмежувальні норми щодо граничного обсягу гарантованого державою боргу і надання державних гарантій.

Загалом витрати на виконання боргових зобов'язань за державним і гарантованим державою боргом становили 432,9 млрд грн, або 98,3 відс. плану на звітний період і 86,3 відс. плану на рік. Економії коштів сприяв міцніший, порівняно з врахованим у розрахунках показників державного бюджету на 2020 рік, середній у січні – вересні обмінний курс гривні. Тільки на обслуговування державного боргу в звітному періоді спрямовано кожен восьму гривню доходів державного бюджету (12,9 відсотка).

Порівняно з відповідним періодом 2019 року, витрати на погашення й обслуговування державного і гарантованого державою боргу збільшилися на 9,6 відс. і становили 36,1 відс. здійснених у січні – вересні 2020 року витрат державного бюджету, що зменшило фінансові можливості для реалізації інших бюджетних програм.

V. Міжбюджетні трансферти та місцеві бюджети

5.1. Видатки державного бюджету на надання трансфертів місцевим бюджетам на 4,1 млрд грн, або 3,4 відс., менші плану на січень – вересень, що здебільшого спричинено невиконанням плану надходжень до державного бюджету, які визначені джерелом надання окремих субвенцій, та організаційними прорахунками.

Загалом з державного бюджету надано трансфертів місцевим бюджетам у сумі 116,6 млрд гривень.

Найбільше трансфертів спрямовано на поточні видатки закладів освіти й охорони здоров'я – 83,1 млрд грн, або 71,3 відс. загального обсягу наданих трансфертів, а також будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання автодоріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах – 16,4 млрд грн, або 14,1 відсотка.

Дотації надано у запланованих обсягах. Не розпочато перерахування чотирьох субвенцій, видатків на надання деяких субвенцій проведено в менших, ніж заплановано, обсягах.

Зокрема, видатки на субвенції місцевим бюджетам за рахунок кредитів (позик), що залучаються державою до спеціального фонду державного бюджету від Європейського інвестиційного банку і Міжнародного банку реконструкції та розвитку, на 1,9 млрд грн, або 65,1 відс., менші плану на січень – вересень, у тому числі видатки на:

- реалізацію проєктів у рамках Надзвичайної кредитної програми для відновлення України на 0,7 млрд грн, або 63,4 відс.;
- реформування регіональних систем охорони здоров'я для здійснення заходів з виконання спільного з Міжнародним банком реконструкції та розвитку проєкту „Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей” на 0,7 млрд грн, або 66,4 відс.;
- завершення будівництва метрополітену у м. Дніпрі на 287 млн грн, або 51,3 відс.;
- подовження третьої лінії метрополітену у м. Харкові у сумі 234 млн грн (з початку року видатки не проводилися).

5.1.1. Унаслідок ненадходження до спеціального фонду державного бюджету плати за ліцензії на провадження діяльності у сфері організації і проведення азартних ігор не розпочато надання місцевим бюджетам трьох субвенцій у сумі 1,8 млрд гривень.

У січні – вересні місцеві бюджети не отримали субвенції на:

- реалізацію програми „Спроможна школа для кращих результатів” у сумі 1,5 млрд грн;
- завершення розпочатих у попередньому періоді робіт з будівництва/реконструкції, будівництво нових, реконструкцію та капітальний ремонт існуючих спортивних п'ятдесятиметрових і двадцятип'ятиметрових басейнів – 150 млн грн;
- створення нових, будівельно-ремонтні роботи існуючих палаців спорту і завершення розпочатих у попередньому періоді робіт з будівництва/реконструкції палаців спорту – 113 млн гривень.

Відповідно до помісячного розпису державного бюджету перерахування місцевим бюджетам цих субвенцій планувалося розпочати з березня, однак Закон України від 14.07.2020 № 768 „Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор”, який врегульовує надходження цієї плати до державного бюджету і спрямування на підтримку медицини, спорту, освіти, культури та науки, набрав чинності 13.08.2020. Запровадження цього закону потребує прийняття нормативно-правових актів, які станом на 01.10.2020 не прийняті. Відповідно, збільшуються ризики ненадходження цієї плати до кінця року та неотримання місцевими бюджетами додаткових ресурсів на розбудову соціальної інфраструктури.

5.1.2. Довготривале прийняття рішень КМУ щодо порядків та умов надання і розподілів деяких субвенцій призвело до відтермінування перерахування коштів місцевим бюджетам, що стримувало проведення видатків і призвело до утворення станом на 01.10.2020 залишків невикористаних коштів за цими субвенціями.

У помісячному розписі державного бюджету перерахування субвенції на поточний середній ремонт автомобільної дороги М-03 Київ – Харків – Довжанський на ділянці км 336+873 – км 340+961 по вул. Київське шосе і вул. Харківське шосе в межах м. Полтава (окремими ділянками) планувалося розпочати з травня, однак порядок та умови надання цієї субвенції КМУ затвердив лише постановою від 05.08.2020 № 687. У результаті, передбачені на травень – липень кошти у сумі 70 млн грн перераховані у серпні. Станом на 01.10.2020 цю субвенцію перераховано у сумі 95 млн грн, або 100,0 відс. плану на звітний період, із яких використано менше половини.

КМУ розпорядженням від 26.08.2020 № 1055-р затвердив розподіл між місцевими бюджетами субвенції на створення навчально-практичних центрів сучасної професійної (професійно-технічної) освіти. Передбачені у помісячному розписі державного бюджету на серпень кошти у сумі 50 млн грн перераховані місцевим бюджетам у вересні і станом на 01.10.2020 не використані.

5.2. У звітному періоді Мінсоцполітики, структурні підрозділи з питань соціального захисту населення обласних і районних держадміністрацій не забезпечили погашення у повному обсязі заборгованості місцевих бюджетів за наданими пільгами і житловими субсидіями на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого та рідкого пічного побутового палива, скрапленого газу, що утворилася на кінець 2019 року.

З 1 січня 2020 року видатки на надання пільг і житлових субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого та рідкого пічного побутового палива, скрапленого газу здійснюються з державного бюджету за бюджетною програмою Мінсоцполітики, у 2019 році ці видатки частково здійснювалися з місцевих бюджетів за рахунок відповідних субвенцій.

На початок 2020 року у вісімнадцяти регіонах за наданими пільгами і житловими субсидіями на оплату житлово-комунальних послуг кредиторська заборгованість становила 14 млн гривень. Крім того, у дванадцяти регіонах за наданими пільгами і житловими субсидіями на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива, скрапленого газу кредиторська заборгованість становила 2,8 млн гривень.

Рахункова палата у Висновку про результати аналізу виконання закону про державний бюджет на 2020 рік у першому кварталі зазначала про необхідність погашення цієї заборгованості.

КМУ постановою від 29.07.2020 № 656 затвердив Порядок використання у 2020 році коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою „Виплата пільг і житлових субсидій громадянам на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу у грошовій формі”, для погашення заборгованості за надані не у грошовій формі пільги та житлові субсидії населенню, що виникла на 1 січня 2020 року.

Згідно з цим Порядком розрахунки для погашення заборгованості мали бути проведені у вересні, однак відповідно до звіту Казначейства станом на 01.10.2020 залишалася простроченою заборгованість за наданими пільгами і житловими субсидіями населенню на:

- оплату житлово-комунальних послуг у сумі 1,5 млн грн у п'ятнадцяти регіонах, найбільші обсяги – у Львівській і Дніпропетровській областях;
- придбання твердого та рідкого пічного побутового палива, скрапленого газу в сумі 0,3 млн грн у чотирьох регіонах, найбільша – в Івано-Франківській області.

5.3. У січні – вересні 2020 року доходи місцевих бюджетів без трансфертів з державного бюджету становили 219,8 млрд грн, або 70,1 відс. плану на рік. Частка таких доходів у загальному обсязі доходів місцевих бюджетів,

порівняно з відповідним періодом попереднього року, збільшилася на 13,3 відс. пункту – до 65,3 відсотка.

Доходи місцевих бюджетів без трансфертів з державного бюджету, порівняно з січнем – вереснем попереднього року, збільшилися на 3 млрд грн, або 1,4 відсотка.

У січні – вересні надходження ПДФО становили 126 млрд грн, або 68,5 відс. плану на рік, і, порівняно з відповідним періодом попереднього року, зросли на 6,7 млрд грн, або 5,6 відс., здебільшого за рахунок зростання середньої заробітної плати на 9,2 відсотка.

Водночас зменшилися, зокрема:

- власні надходження бюджетних установ – на 3,8 млрд грн, або 32,6 відс., і становили 7,8 млрд грн, або 60,9 відс. плану на рік;
- надходження земельного податку й орендної плати з юридичних осіб – на 1,9 млрд грн, або 8,9 відс., і становили 19,6 млрд грн, або 71,2 відс. плану на рік;
- рентної плати за користування надрами – на 789 млн грн, або 28,4 відс., і становили 2,0 млрд грн, або 63,6 відс. плану на рік.

5.4. Обсяг видатків місцевих бюджетів, порівняно з відповідним періодом попереднього року, зменшився на 19,0 відс., що зумовлено проведенням з державного бюджету видатків на надання пільг, житлових субсидій, допомоги окремим категорія громадян і оплату медичних послуг, які у 2019 році та першому кварталі цього року здійснювалися з місцевих бюджетів за рахунок трансфертів. З місцевих бюджетів до державного бюджету перераховано трансфертів на 20,0 відс. більше, ніж у січні – вересні попереднього року. Як наслідок, частка видатків місцевих бюджетів у видатках зведеного бюджету зменшилась з 40,5 відс. до 29,6 відсотка.

Загалом видатки місцевих бюджетів, порівняно з січнем – вереснем попереднього року, зменшилися на 73,8 млрд грн і становили 313,5 млрд грн, або 61,4 відс. плану на рік. При цьому видатки місцевих бюджетів на соціальний захист і соціальне забезпечення зменшилися на 64,4 млрд грн, або 79,6 відс., і становили 16,5 млрд грн, або 64,3 відс. плану на рік, на охорону здоров'я – на 25,3 млрд грн, або 41,9 відс., і становили 35,2 млрд грн, або 71,7 відс. плану на рік.

На захищені видатки спрямовано 58,2 відс. загального обсягу видатків. Для забезпечення проведення захищених видатків місцевих бюджетів з ЄКР на покриття тимчасових касових розривів надано позик у сумі 3,5 млрд грн, що на 46,1 відс. більше, ніж у відповідному періоді попереднього року, при цьому позики отримували на 531 місцевий бюджет, або 29,2 відс., більше. На 1 жовтня 2020 року заборгованість за наданими з початку року позиками становила 107 млн гривень.

З місцевих бюджетів до державного бюджету перераховано трансфертів у сумі 8,0 млрд грн, або 78,0 відс. плану на рік, у тому числі до:

- загального фонду державного бюджету для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій реверсну дотацію в сумі 6,6 млрд грн, що на 28,8 відс. більше, ніж у січні – вересні попереднього року;
- спеціального фонду державного бюджету субвенцію на виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку регіонів у сумі 1,4 млрд грн, що менше на 8,7 відсотка.

5.5. У січні – вересні 2020 року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, вдвічі збільшився обсяг тимчасово вільних коштів окремих місцевих бюджетів, розміщених за рішеннями місцевих рад на депозитних рахунках в установах державних банків, при цьому у другому кварталі – у 4 рази, у третьому – у 3,5 рази. Як наслідок, втрачалася можливість оперативного спрямування коштів на здійснення видатків.

На депозитних рахунках у січні – вересні розміщено за відсотковою ставкою від 6,0 до 13,5 відс. тимчасово вільні кошти місцевих бюджетів на суму 22,8 млрд грн, із них 67,8 відс. – кошти загального фонду. Найбільше розміщено коштів місцевих бюджетів Донецької області у сумі 9,7 млрд грн, Харківської – 2,8 млрд грн і Дніпропетровської – 2,2 млрд гривень.

Станом на 01.10.2020 з депозитів повернуто 13,0 млрд грн, або 57,1 відс. обсягу розміщених коштів місцевих бюджетів, із яких 82,8 відс. – кошти загального фонду. На депозитних рахунках залишилися кошти 159 місцевих бюджетів у сумі 9,8 млрд грн, із яких найбільше коштів місцевих бюджетів Донецької області – 3,4 млрд грн і Харківської – 2,4 млрд гривень.

При цьому, за інформацією Мінфіну, отриманою на запит Рахункової палати, розміщено у січні – березні та не повернуто станом на 01.10.2020 кошти загального фонду 55-ти місцевих бюджетів у сумі 1,7 млрд грн, зокрема:

- обласного бюджету Харківської області – 550,0 млн грн (розміщено у лютому – березні);
- обласного бюджету Полтавської області – 200,0 млн грн (розміщено у січні);
- обласного бюджету Донецької області – 170,0 млн грн (розміщено у січні);
- бюджету міста Бориспіль – 150,0 млн грн (розміщено у січні);
- бюджету міста Енергодар – 80,0 млн грн (розміщено у лютому).

Крім того, тимчасово вільні кошти у сумі 24 млн грн спрямовано на придбання ОВДП. Станом на 01.10.2020 від погашення ОВДП, придбаних у цьому році і попередніх роках, надійшло 205 млн гривень.

У січні – вересні до доходів місцевих бюджетів загалом надійшло плати за розміщення тимчасово вільних коштів у сумі 641 млн гривень.

5.6. З початку року місцевий борг збільшився на 24,7 відс. до 22,5 млрд грн, здебільшого за рахунок перевищення надходжень від запозичень над витратами на погашення боргу і девальвації гривні до іноземних валют.

Внутрішній борг збільшився на 25,6 відс. – до 18,4 млрд грн, із яких зобов'язання за середньостроковими позиками, які надавалися місцевим бюджетам упродовж 2009 – 2014 років з єдиного казначейського рахунку, – 9,0 млрд гривень.

Збільшення внутрішнього боргу спричинено отриманням місцевими бюджетами коштів від:

1) емісії цінних паперів на суму:

- 1,5 млрд грн за рішенням Харківської міської ради на фінансування дефіциту бюджету розвитку міста, в тому числі на будівництво і реконструкцію об'єктів соціально-культурного призначення, об'єктів транспортної інфраструктури, доріг, виготовлення проектно-кошторисної документації, закупівлю техніки й обладнання;

- 600 млн грн за рішенням Львівської міської ради на фінансування об'єктів транспортної інфраструктури, доріг та інженерних об'єктів, виготовлення проектно-кошторисної документації;

2) отримання кредитів у банківських установах на суму:

- 1,2 млрд грн за рішенням Дніпровської міської ради на залучення коштів до бюджету розвитку міста;

- 473 млн грн за рішенням Запорізької міської ради на розвиток аеропорту і ремонт доріг;

- 459 млн грн за рішенням Одеської міської ради на реконструкцію інфекційної лікарні, зоопарку, заміну і модернізацію ліфтів, ремонт теплових мереж, вулично-дорожньої мережі;

- 300 млн грн за рішенням Полтавської обласної ради на капітальний ремонт автомобільної дороги Чорнухи – Лубни.

Зовнішній борг місцевих бюджетів збільшився на 20,8 відс. до 4,1 млрд грн, що в основному спричинено девальвацією гривні до іноземних валют і отриманими позиками від міжнародних фінансових організацій у сумі 227 млн грн, з яких найбільше у Волинській області у сумі 51 млн грн та Івано-Франківській – 46 млн гривень.

Пропозиції

Для усунення виявлених відхилень і порушень при виконанні Закону Рахункова палата вважає за доцільне рекомендувати:

1) Кабінетові Міністрів України:

- завершити розподіл коштів державного фонду регіонального розвитку;
- розглянути на засіданні Уряду питання неналежного використання коштів Фонду COVID-19 і за результатами розгляду вжити заходів для їх перерозподілу та використання на боротьбу з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками;
- розглянути на засіданні Уряду питання неналежного використання коштів, виділених з резервного фонду, і за результатами вжити заходів для прискорення їх використання;
- доручити Мінфіну проаналізувати причини ініціювання ГРБК перерозподілів видатків між бюджетними програмами і за результатами вжити заходів для покращення планування видатків;
- вжити заходів щодо забезпечення надходжень для фінансування державного бюджету у передбачених Законом обсягах;
- забезпечити підвищення темпів вибірки коштів кредитів (позик) від іноземних держав, іноземних фінансових установ і міжнародних фінансових організацій, що залучаються до спеціального фонду державного бюджету для реалізації інвестиційних проєктів;
- поінформувати згідно з абзацом другим частини шостої статті 16 БКУ про очікуване перевищення витрат на погашення державного боргу ВРУ та подати пропозиції про внесення відповідних змін до закону про державний бюджет;
- вжити заходів щодо забезпечення погашення у повному обсязі кредиторської заборгованості, що утворилась на початок року і наявна станом на 01.10.2020 у п'ятнадцяти областях за пільгами та житловими субсидіями населенню на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого і рідкого пічного побутового палива, скрапленого газу, які надавалися за рахунок відповідних субвенцій з державного бюджету;

2) Міністерству фінансів України:

- проаналізувати стан виконання надходжень ПДВ із вироблених в Україні товарів (робіт, послуг), ПДВ із ввезених на митну територію України товарів і ввізного мита в січні – вересні 2020 року та вжити заходів щодо поліпшення їх планування.

- забезпечити погашення до кінця року заборгованості загального фонду державного бюджету перед ЄКР;
- вжити заходів щодо забезпечення прозорості виконання державного бюджету, зокрема відображення у звіті про виконання державного бюджету використання коштів ЄКР для здійснення витрат загального фонду державного бюджету за кодом 603000 „Фінансування за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку”;
- поінформувати КМУ та Рахункову палату відповідно до абзацу другого частини шостої статті 16 БКУ про очікуване перевищення витрат на погашення державного боргу.

Голова Рахункової палати

В. В. Пацкан

Додаток 1

до Висновку про результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2020 рік у січні – вересні

Основні макропоказники економічного і соціального розвитку України на 2020 рік

№ з/п	Показники	Прогноз (постанова КМУ від 29.03.2020 № 253)	Очікуване Мінекономіки 24.07.2020 (пояснювальна записка до проєкту закону про державний бюджет на 2021 рік)	Січень – вересень, фактично
1.	Валовий внутрішній продукт реальний, у відс. до відповідного періоду попереднього року	95,2	95,2	94,5*
2.	Індекс споживчих цін до грудня попереднього року, відс.	111,6	105,9	101,7
	у середньому до відповідного періоду попереднього року, відс.	106,8	102,8	102,4
3.	Індекс цін виробників промислової продукції, грудень до грудня попереднього року, відс.	112,0	104,6	106,3
4.	Середньомісячна заробітна плата працівників номінальна, грн	10 706	11 254	11 199
	номінальна, скоригована на індекс споживчих цін, у відс. до відповідного періоду попереднього року	95,5	104,3	106,6
5.	Сальдо торговельного балансу (за методологією платіжного балансу), млрд дол. США	- 8 289	- 5 375	- 978
6.	Експорт товарів і послуг, у відс. до відповідного періоду попереднього року	94,5	92,1	92,3
7.	Імпорт товарів і послуг, у відс. до відповідного періоду попереднього року	90,0	84,0	79,3
8.	Офіційний обмінний середній курс, грн до дол. США	30,0	27,0	26,52

*За оцінкою Рахункової палати.

Додаток 2

до Висновку про результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2020 рік у січні – вересні

Виконання плану доходів державного бюджету, млрд грн

№ з/п	Показники	Всього			У т. ч. загальний фонд		
		план на 2020 рік	виконано	відс. виконання	план на січень – вересень	виконано	відс. виконання
	ВСЬОГО ДОХОДІВ	1 012	765	75,6	665	655	98,5
	<i>з них:</i>						
1.	ПДФО	111	84	75,2	83	84	101,3
2.	Податок на прибуток підприємств	98	74	75,2	74	74	100,1
3.	Рентна плата за користування надрами	27	18	66,2	23	18	79,5
4.	Акцизний податок із вироблених в Україні підакцизних товарів	75	58	76,6	47	49	103,5
5.	Акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів	53	41	76,4	2,7	3,9	141,8
6.	ПДВ із вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування	78	85	109,6	59	85	143,3
7.	ПДВ із ввезених на митну територію України товарів	304	189	62,1	222	189	84,9
8.	Ввізне мито	28	21	74,3	15,1	15	99,5
9.	Частина чистого прибутку державних підприємств і дивіденди, нараховані на акції господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність	72	69	95,9	66	65	99,0
10.	Кошти, що перераховуються НБУ	43	43	100,0	43	43	100,0
11.	Власні надходження бюджетних установ	65	48	73,7	–	–	–

Додаток 3

до Висновку про результати
аналізу виконання закону про
Державний бюджет України
на 2020 рік у січні – вересні

Виконання плану видатків державного бюджету, млрд грн

№ з/п	Показники	Всього			У т. ч. загальний фонд		
		план на 2020 рік	виконано	відс. виконання	план на січень – вересень	виконано	відс. виконання
	ВСЬОГО ВИДАТКІВ <i>з них:</i>	1 301	843	64,8	844	751	89,0
1.	Загальнодержавні функції	189	127,9	67,6	135	126	93,3
	зокрема, обслуговування боргу	139	98	70,9	101	98	97,4
2.	Оборона	122	77	63,3	85	73	85,8
3.	Громадський порядок, безпека та судова влада	159	105	66,4	105	94	89,8
4.	Економічна діяльність	144	73,6	51,2	48,9	30	61,7
5.	Охорона навколишнього природного середовища	8	3	40,5	4	3	70,5
6.	Охорона здоров'я	127	63	49,1	88,6	61	68,5
7.	Духовний і фізичний розвиток	11,2	5,9	52,7	7,6	6	76,6
8.	Освіта	59	36	61,6	26	24	92,5
9.	Соціальний захист і соціальне забезпечення	323	235	72,6	244	235	96,2
	зокрема, соціальний захист пенсіонерів	202	153	75,5	153	153	100,0
10.	Кошти, що передаються до місцевих бюджетів	159	117	73,3	100	99	99,6

Додаток 4

до Висновку про результати
аналізу виконання закону про
Державний бюджет України
на 2020 рік у січні – вересні

Дефіцит/фінансування державного бюджету, млрд грн

№ з/п	Показники	Всього			У т. ч. загальний фонд		
		план на 2020 рік	виконано	відс. виконання	план на січень – вересень	виконано	відс. виконання
	ДЕФИЦИТ/ФІНАНСУВАННЯ (ряд. I – ряд. II)	300	82	27,4	177	94	52,8
I.	Фінансування в частині надходжень – всього,	656	428	65,3	524	440	83,9
	зокрема:						
1.1.	Внутрішні запозичення	373	226	60,8	272	226	83,2
1.2.	Зовнішні запозичення	274	186	67,9	247	180	72,6
1.3.	Зміни обсягів бюджетних коштів (витрачання залишків бюджетних коштів на початок року)	7	12	76,8	5	32	в 6,8 р. б.
II.	Фінансування в частині витрат – всього,	356	346	97,4	347	346	99,8
	зокрема:						
2.1.	Погашення внутрішнього боргу	216	196	90,6	198	196	99,0
2.2.	Погашення зовнішнього боргу	139	135	97,1	137	135	98,6

Перелік діаграм

Назва	Сторінка
Діаграма 1. Реальний ВВП у 2019 – 2020 роках. У III кварталі 2020 року скорочення економіки сповільнилося	10
Діаграма 2. Зниження (приріст) обсягів виробництва товарів (робіт, послуг) в січні – вересні 2020 року	11
Діаграма 3. Заборгованість із виплати заробітної плати	13
Діаграма 4. Виконання помісячного розпису доходів загального фонду у січні – вересні 2020 року	15
Діаграма 5. Виконання плану на січень – вересень 2020 року окремих податків	16
Діаграма 6. Динаміка надходження окремих податків із імпорту свідчить про низьку якість планування	17
Діаграма 7. Надходження до загального фонду від ДПС і ДМС у січні – вересні 2020 року	19
Діаграма 8. Збільшення (зменшення) окремих доходів державного бюджету в січні – вересні 2020 року	20
Діаграма 9. Видатки державного бюджету у січні – вересні 2015 – 2020 років	22
Діаграма 10. Виконання плану видатків загального фонду у січні – вересні 2015 – 2020 років	23
Діаграма 11. Заборгованість ПФУ за позиками, наданими у січні – вересні 2020 року з ЄКР	34
Діаграма 12. У січні – вересні 2020 року в умовах невиконання плану надходжень загального фонду зросла заборгованість перед ЄКР	35
Діаграма 13. Дефіцит загального фонду державного бюджету значно зріс у вересні 2020 року	37
Діаграма 14. Державні запозичення у січні – вересні 2020 року перевищили витрати на погашення зобов'язань (кумулятивно)	38
Діаграма 15. Виконання плану надходжень державних запозичень до загального фонду державного бюджету у січні – вересні 2020 року (кумулятивно)	39

Діаграма 16. Обсяг ОВДП, що перебувають в обігу, збільшився за рахунок їх придбання насамперед банками (на кінець місяця, кумулятивно)	40
Діаграма 17. Середньозважена дохідність розміщених на первинному ринку ОВДП у січні – вересні 2020 року	41
Діаграма 18. План надходження коштів від приватизації державного майна на січень – вересень і рік перевиконано	43
Діаграма 19. У січні – вересні 2020 року борг зріс здебільшого за рахунок девальвації гривні (на кінець місяця, кумулятивно)	44

Перелік додатків

Назва	Сторінка
Додаток 1. Основні прогностичні макропоказники економічного і соціального розвитку України на 2020 рік	55
Додаток 2. Виконання плану доходів державного бюджету, млрд грн	56
Додаток 3. Виконання плану видатків державного бюджету, млрд грн	57
Додаток 4. Дефіцит/фінансування державного бюджету, млрд грн	58